

 N_2 1 (20764)

2015-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 13

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ТхьакІущынэ Аслъан тыфэгушІо

Непэ, щылэ мазэм и 13-м, ТхьакІущынэ Аслъан республикэм пэщэныгъэ зыдызэрихьэрэр илъэси 8 хъугъэ. 2007-рэ илъэсым щылэ мазэм и 13-р ары Адыгеим и ПрезидентыкІэ ІэнатІэм зэрэІухьэрэм фэгъэхьыгъэ юфтхьабзэр зыщы агъэр. 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм ыкlэхэм адэжь Урысыем и Президент республикэм и ЛІышъхьэ ІэнатІэкІэ ащ икандидатурэ къыгъэлъэгъогъагъ ыкІи Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатмэ ащ къыдырагъэштэгъагъ.

2011-рэ илъэсым щылэ мазэм и 13-м Тхьак Іущынэ Аслъан ятюнэрэу Адыгеим и Лышъхьэу агъэнэфагъ. Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу Тхьак Іущынэ Асльан пэщэныгьэ зыщызэрихьэгьэ уахътэм къык юц І тиреспубликэ зэхъокІыныгъэшІухэр къыщыхъугъэх бюджетым фэдищкІэ хэхъуагъ, сомэ миллиарди 100-м ехъурэ инвестициехэр ащ къы Іэк Іэхьагъэх, социальнэ псэуальэхэр, кіэлэціыкіу іыгьыпіакіэхэр, фельдшер-мамыку ІэзапІэхэр, еджапІэхэр, спорт джэгупІэхэр агъэпсыгъэх, ІофшІэнмыгъотыныгъэр къе Іыхыгъ.

Мы мафэм фэшІ ТхьакІущынэ Аспъан тыфэгушІо, ыкІуачІэ изэу джыри бэрэ Іоф ышІэнэу, хэхъоныгъак Іэхэр ыш Іынхэу тыфэлъа Іо!

Яшіэжь агъэлъэпіагъ

Щылэ мазэм и 2-р зэо зэфэшъхьафхэм ахэк Годэгъэ дзэкІолІхэм яшІэжь мафэу Адыгэ Республикэм щыхагъэунэфыкІы. Ащ къыдыхэльытагъэу я 131-рэ мотострелковэ бригадэм идзэкІолІхэу Чэчэн Республикэм щык Гогъэ заом зыпсэ щызыгьэт Гыльыгьэхэм къафызэІуахыгьэ саугьэтым дэжь мы мафэхэм шІэжь зэхахьэ щыкІуагъ.

Ащ къекІолІэгъагъэх мы бри- хэм я Кабинетрэ я Администгадэм иветеранхэр, заом хэкІодагьэхэм яІахьылхэр ыкІи яблагъэхэр, Адыгеим игъэцэкІэкІо ыкІи хэбзэгъэуцу къулыкъухэм япащэхэр, Краснодар краим къикІыгъэ ліыкіо купыр, динлэжьхэр, нэмыкІхэри.

оес елдуели меахахь эме Ш зэпэуцужьхэм ахэкІодагъэхэм аціэ-алъэкъуаціэхэр къыщыра-Іуагъэх, ахэм ліыхъужъныгъэу зэрахьагъэр агъэлъапІэзэ, шъхьащэ афашІыгъ.

Зиунэ, зигупсэхэм адэжь къэзымыгъэзэжьыгъэ дзэкІолІхэу заохэм ахэкІодагъэхэм цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ялІыкІохэр ахэтых. Ащ джыри зэ къегъэлъагъо Урысыер лъэпкъ зэфэшъхьафыбэ зэрыс къэралыгьоу зэрэщытыр, ищыкІагьэ хъумэ, ар къыухъумэным нэбгырэ пэпчъ зэрэфэхьазырыр. Арэущтэу щытыгь, щыт ыкІи тапэкІи щытыщт джары гупшысэ шъхьаІэу Іофтхьабзэм уигъэшІырэр.

АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм аціэкіэ шіэжь зэхахьэм къекІоліагъэхэм закъыфигъэзагъ АР-м и Ліышъхьэрэ министрэ-

рацие ипащэу Владислав Федоровым. Чэчэн Республикэм щыпсэурэ цІыфхэм ярэхьатныгьэ, къэралыгьом изыкІыныгьэ афэбэнэгъэ ыкІи зыпсэ зыгъэтІылъыгъэ дзэкІолІхэу я 131рэ бригадэм хэтыгъэхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьагъэр хэти зэрэщымыгъупшэщтыр ащ къы-

- ЯщыІэныгъэ, апсэ ямыблэжьхэу тирэхьатныгъэ, тимамырныгъэ къэзыухъумэгъэ дзэкІолІхэм, къэралыгъом къафигъэуцугъэ пшъэрылъыр шІокІ имыІэу зыгьэцэкІагьэхэм щытхъур адэжь, — къыlуагъ В. Федоровым. — Тидзэкlолlхэр тыдэрэ чІыпІэ щыІэхэми, сабыйхэр ыкІи бзылъфыгъэфыць еспекациих успекация, дех хэр къаухъумэнхэм анаІэ тырагъэты. Зэо зэфэшъхьафхэм ахэлэжьагъэхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьагъэр хэти щыгъупшэщтэп, хэкІодагъэхэр егъэшІэрэ шІэжьэу тыгу илъыштых.

Илъэс 20-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, тикъэралыгьо изыкІыныгъэ зыукъо зышІоигъо кІуачІэхэм тидзэкІолІхэр зэрапэуцужьыгъэхэр, Чэчэным щыпсэурэ

цІыфхэм яконституционнэ фитыныгъэхэр къызэраухъумагьэр нэужым къэгущы агъэхэм къыхагъэщыгъ, заом хэкlодагъэхэм шъхьащэ афашІыгъ. ДзэкІоліхэр зыпіугьэ ны-тыхэм гущыІэ дэхабэ къафаІуагъ.

еф двжд менже в него джащ фэдэу къыщыгущы агъэх АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэ игуадзэу Сергей Стельмах, дзэкІолІ ныхэм я Союз итхьаматэу Любовь Мелиховар, нэмыкІхэри.

ШІэжь зэхахьэм къекІолІэгъэ хьэкІэ лъапІэхэм ащыщыгъ генерал-лейтенантэу Константин Пуликовскэр. Ащ икlалэу, капитанэу, Лыхъужъныгъэм иорден икавалерэу Алексей Пуликовскэр чэчэным щыкіогъэ заом хэкІодагь.

— Къэралыгъом къафигъэуцугьэ пшъэрылъыр агъэцакІэзэ зыпсэ зыгъэтІылъыгъэ дзэкІолІхэр зэрэшъущымыгъупшэхэрэм, ахэм яшІэжь зэрэжъугъэлъапІэрэм апае инэу сышъуфэраз. Мы кlалэхэр къыткlэхъухьэрэ лізужхэмкіз щысэтехыпізу щэрэтых, — къыІуагъ К. Пуликовскэм къэзэрэугъоигъэхэм закъыфигъазэзэ.

Зэо зэфэшъхьафхэм ахэкІодэгъэ дзэкІолІхэм яшІэжь агъэльапіэзэ, зэхахьэм къекіоліагьэхэр зы такъикърэ ахэм афэшъыгъуагъэх. шхончхэмкІэ дэоягъэх, саугъэтым къэгъагъэхэр кІэралъхьагъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

<u>Я 4-рэ нэкІубгъор</u>

Хымэ хэгьэгүм ит адыгэ чылэм ищы Гак І.

Я 5-рэ нэкІубгъор

СурэтышІ у Къат Теуцожь Тыркуем къыритхыкІыгьэм щыщ пычыгьу.

Я 6-рэ нэкІубгъор

Теуцожь районымкІэ Къунчыкъохьаблэ щыпсэурэ Гъыщ Шумафэу зэрыс районым имызакъоу, Адыгеим ичІыпІабэми ащызэлъашІэрэм ехьылІагъэр.

Щылэ мазэм и 12-р — Урысые Федерацием ипрокуратурэ иІофышІэхэм я Маф

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ икъулыкъухэм яюфышіэхэу ыкіи яветеранхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкІым фэшІ гуфэбэныгъэ хэлъэу тышъуфэгушю!

Шъуи юфш Іэн щэ Іэгъэ инрэ ш Іэныгъэрэ ищык Іагъэх. Прокуратурэм икъулыкъухэр ятарихъэу илъэс 300-м ехъугъэм тикъэралыгъо ицыхьэш Іэгъу пытап Іэу щытых, правовой обществэм игъэпсын къызщежьагъэм къыщыублагъэу цІыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ къаухъумэх.

Непи шъуикъулыкъу пшъэрылъхэр дэгъоу жъугъэцак Іэхэзэ, хабзэр зыукъохэрэм бэнэныгъэ льэш яшъошІылІэ, Урысые къэралыгъом игъэпытэн шъуи ахь хэшъош ыхьэ, демократие зэхъокІыныгьэхэм ягьогукІэ гьэхъэгьэшІухэм хэгьэгур афэкІоным пае шъуфэлъэкІыщтыр зэкІэ шъошІэ.

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ икъулыкъухэм яюфышюхэм хэбзэшІухэр льагьэкІуатэхэзэ, яІэпэІэсэныгьэ кьызфагьэфедэзэ, хэбзэгьэуцугьэу щы вхэр гьэпытэгьэнхэм анав тырагьэтызэ, Адыгэ Республикэмрэ зэдытие Хэгьэгушхоу Урысые Федерациемрэ джыри нахь зэтегьэпсыхьагьэ хьунхэм акlуачlэ зэрэфагъэ Іорыш Іэщтым тицыхьэ телъ.

Ныбджэгъу лъап юзэр, зэк юми тышъуфэльаю псауныгъэ пытэ шъуи Іэнэу, шъуисэнэхьатк Іэ гъэхъэгъак Іэхэр шъуш Іынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэч ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ШІухьафтынхэр афашІыгъэх

Хабзэ зэрэхьугьэу, кІэлэцІыкІу ибэхэр зыщаІыгь унэхэм, еджэпІэ-интернатхэм ыкІи хэушъхьафыкІыгьэ шъхьэегъэзыпІэ унэхэм ачІэс кІэлэцІыкІухэм Адыгэ Республикэм ихьыкумхэм яшІухьафтынхэр аІэкІагъахьэх.

Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ хьыкум и Тхьаматэу Трэхъо Аслъан игукъэкlыкІэ илъэс 14-м ехъугъэу ыпшъэкІэ зигугъу къэтшіыгъэ кіэлэціыкіу унэхэм ащаlыгъхэм адэжь хьыкумым иІофышІэхэр еблагьэх, шІухьафтынхэр афашІых. Илъэсым икІэуххэр зэфахьысыжьыхэзэ, Адыгеим ихьыкумышІ-

хэм я Совет хэтхэр кlэлэцlыкlу ибэхэм ыкІи зянэ-зятэхэр зышъхьащымытыжьхэм ІэпыІэгъу зэрафэхъущтхэ шыкіэм тегущыІэх.

Ащ ишыхьат илъэсыкІэр къимыхьэзэ республикэм ихьыкумышІхэм кІэлэцІыкІу нэбгыри

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

ШъуимэфэкІкІэ сышъуфэгушю!

КъэбарлъыгъэІэс амалхэм яІофышІэхэу лъытэныгъэ зыфэсшІыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкІым — урысые печатым и Мафэ фэшІ сыгу къыздеІэу сышъуфэгушІо!

Къэбархэр обществэм льызыгъэ Іэсынэу зипшъэрыльхэр, къэралыгьом, обществэм, нэбгырэ пэпчь хэхьоныгьэ языгьэш ырэ социальнэ шІуагъэхэм, цІыфыгъэрэ гукІэгъурэ ахэлъыным къафаджэхэрэр непэрэ мэфэк ым зэрепхых. Шъуащыщ пэпчъ льэныкьо пстэуми ащыгьозэн зэрэфаем имызакьоу, республикэм, хэгъэгум, дунаим къащыхъурэ хъугъэ-шlагъэхэми осэ тэрэз аритышъунэу щытын фае.

. Псауныгъэ пытэ, щы*lэкlэ-псэукlэ дэгъу шъуиlэнэу, твор*ческэ хэбзэшІухэр лъыжъугъэкІотэнхэу, пшъэдэкІыжьышхо зыпыль журналист юфшіэным тапэкіи гьэхьагьэхэр щышъушіынхэу шъуфэсэю!

АР-м лъэпкъ Іофхэмкіэ, Іэкіыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряіэ зэпхыныгъэхэмкіэ ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет итхьаматэу ШЪХЬЭЛЭХЪО Аскэр

Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм террористическэ актхэр зезыхьэхэрэр аумысых

Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэ Париж щызэрахьэгъэ терактым хэкІодагьэхэм я ахьылхэм афэтхьаусыхагь, бзэджашІэхэм язекІуакІэ ыумысыгь.

ЮГА.ру къызэритыгъэмкІэ, щылэ мазэм и 7-м ипчэдыжь исламист нэбгырищмэ француз журналэу «Charlie Hebdo» зыфијорэм иредакцие терактэу щызэрахьагьэм журналисти 10-рэ полицейски 2-рэ хэкІодагь. Пегъымбарэу Мухьамэд икарикатурэ журналым ыкІышъо зэрэтырашІыхьэгъагъэм пае джарэущтэу ахэр зекlуагъэхэу алъытагъ.

Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ямуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбый зэрэхигьэунэфыкІыгьэмкІэ, республикэмрэ краимрэ ащыпсэурэ быслъымэнхэм сыд фэдэрэ терроризми, экстремизми, лъэпкъ зэхэдзи аумысы, ахэмрэ ислъам динымрэ зыкІи зэгуахьэхэрэп.

«Журналэу «Charlie Hebdo» зыфигорэм иредакцие террористическэ акт зэрэщызэрахьагъэр лъэшэу тэумысы. Терроризмэми, ислъам диным къыпкъырыкlэу aloзэ нэмыкl бзэджэшІагьэхэр зэрэзэрахьэхэрэми адедгъаштэрэп. Сыд фэдэрэ дини цІыф аукІыным къыфэджэн ылъэкІыщтэп, ис-

лъам диным ыгъэлъапІэхэрэри амыушъхьакlу тшlоигъу», къыІуагъ Къэрдэнэ Аскэрбый.

Ащ зэрилъытэрэмкІэ, Адыгеим ихэбзэ Іэшъхьэтетхэми, иобщественнэ организациехэми, идин Іофышізхэми ціыфхэм азыфагу зэгурыІоныгъэрэ щэІагъэрэ илъынхэм анаІэ тырагъэты. Адыгеимрэ Краснодар краимрэ яІимамхэм апае Мыекъуапэ имэщыт мэзищым зэ лекциехэр щызэхащэх. Дин фэю-фашіэхэр зы шапхъэхэм атетэу зэшІуахынхэм ДиндэлэжьапІэм ынаІэ тырегъэты. Адыгэ хабзэм къыпкъырыкІыхэзэ быслъымэнхэр зэрэзекІонхэ фаем епхыгъэ Іофыгъохэм ахэплъэх. Щылэ мазэм ыкlэхэм едмехднефэ ефмехмым ажеды язичэзыу егъэджэгъу щыІэщт.

ШІухьафтынхэр афашІыгъэх

(ИкІэух).

191-мэ шІухьафтынхэр зэрафашіыгъэхэр. Іэшіу-іушіухэм, джэголъэ зэфэшъхьафхэм ямызакъоу, кІэлэцІыкІу унэхэм яматериальнэ базэ изэтегъэпсыхьанкіи ящыкіэгъэщт техникэр арагъэгъотых.

Адыгэ республикэ коррекционнэ еджэпІэ-интернатым, кІэлэцІыкІу ибэхэр ыкІи зянэзятэхэр зышъхьащымытыжь кІэлэцІыкІухэр зыщаІыгь республикэ еджапіэм ачіэсхэм ИлъэсыкІэмкІэ афэгушІуагъэх. Джащ фэдэу Адыгэ республикэ кІэлэцІыкІу Унэу Мыекъуапэ дэтым ыкІи кІэлэцІыкІухэмрэ Іэтахъохэмрэ зычІэсхэ республикэ социальнэ шъхьэегъэзыпІэу «Онджэкъ» зыфиІоу поселкэу Каменномостскэм дэтым ащыІагъэх АР-м и Апшъэрэ Хьыкум и Тхьаматэ игуадзэу О. Кулинченкэр ыкІи Хьыкум департаментым и Гъэ-

Іорышіапізу АР-м щыізм ипащэу Ю. Хьакъуир. КІэлэцІыкІу ибэхэм ягумэкІыгъохэр зэрагьэшІагь. Учреждением изэтегъэпсыхьанкІэ ищыкІагъэхэм защагъэгъозэнымкІэ мыщ фэдэ зэlукlэгъу-зэдэгущыlэгъухэм яшІуагъэ къызэрэкІорэм щэч хэлъэп. КІэлэцІыкІухэм зызыщагьэпсэфырэ унэр ыкІи япсихикэ зышызэтырагъэуцожьырэ хэушъхьафыкІыгъэ унэхэр хьыкумым иІофышІэхэм къаплъыхьагъэх, нэужым кІэлэцІыкІухэм къагъэхьазырыгъэ концертым ягуапэу епльыгьэх. Непэ зэкіэмкіи мыщ кіэлэціыкіу ибэ 25-рэ чІэс. Ахэм аныбжь зэфэшъхьафы ыкІи хэушъхьафыкІыгъэ программэмкІэ рагъаджэх. Ащкіэ зэкіэ амалхэр аІэкІэлъых. АР-м и Апшъэрэ Хьыкум зэхищэрэ шІушІэ Іофтхьабзэр мыхэмкІэ ІэпыІэгъушІоу щыт.

Мыщ фэдэ шІушІэ Іофтхьа-

бзэхэр япшъэрылъ шъхьа!эу зэрэщытыр хьыкумым иІофышІэхэм хагъэунэфыкІы. КІэлэцІыкіухэм зэіукіэгъу-зэдэгущыіэгьоу адашІырэм ишІуагьэ къэкІо. КІэлэцІыкІу анахьыжъхэм ащыщхэр юрист хъухэ ашІоигъоу хьыкумышІхэм къараІо ыкІи ахэм ашышхэм ягухэлъ-

хэр щыІэныгъэм щыпхыращых. Джащ фэдэу социальнэу къэмыухъумэгъэ унагъохэм арыс кІэлэцІыкІухэм хьыкумышІхэм анаІэ атырагъэты. Ащ нэмыкІзу, федеральнэ хьыкумым ипащэхэм ыкІи хьыкумышІхэм ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ хэушъхьафыкІыгьэ учреждениехэм къачІэкІыгьэхэм псэупІэхэр ыкІи Іофшіапіэхэр зэрагъэгъотынхэмкІэ, щыІэныгъэм ахэр зэрищык агъэм фэдэу хэгъэгъозэжьыгъэнхэмкІэ яшІуагъэ арагъэкІы.

Тыгьэгьазэм и 25-м къыщегъэжьагъэу и 30-м нэс республикэм ихьыкумышІхэр республикэм ит кІэлэцІыкІу унэхэм ащы агъэх. Хьыкум системэм иветеранхэр ыкІи сабыибэ зиІэ унагъохэр янэплъэгъу рагъэкІыгъэхэп.

КІАРЭ Фатим.

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

Сафэраз, тхьаегъэпсэух

Сипсауныгъэ изытет сигъэгумэкІэу, ІэпыІэгъу сагъэгьотыным сыщыгугъэу бэмышІэу Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым сычІэгьольхьагь. ЗэкІэми зэрашІэу, сымаджэ хьурэ цІыфым ыгу цІыкІу мэхьу, а уахьтэм къызэрэбдэзекІохэрэм мэхьанэшхо иІ.

Сымэджэщым къызэрэщыо-Іазэхэрэм игъусэу медицинэм иІофышІэхэм фыщытыкІэу къыпфыряІэм бэ елъытыгъэр. ПульмонологиемкІэ отделением сызэрэчІэльыгьэ мэфэ заулэм гуфэбэныгьэу, гукъэбзэныгъэу къыспагъохыгъэмкІэ лъэшэу сафэраз. Ар сыгу къинагъ. Ащ Іоф щызышІэхэрэм зэгурыІоныгьэ азыфагу илъэу зэІазэхэрэм япсауныгъэ зэтырагъэуцожьыным фэбанэх. Мыхэм зэкІэми ясэнэхьат хэшІыкІышхо фыряІ, зэІазэхэрэр агъэразэх.

Пульмонологие отделением ипащэу Нэхэе Мирэ пстэуми апэу рэзэныгъэ гущыІэхэр пэзгъохыхэ сшІоигъу. Исэнэхьат зэрэфэшъыпкъэм, шІу зэрилъэгъурэм уимыгъэрэзэн

плъэкІырэп. КъысэІазэщтыгъэ врачэу Ирина Пренкэм гукІэгъуныгъэу сымаджэхэм афыри-Іэр мыухыжьэу къыпщэхъу. Мафэм пчъагъэрэ палатэм къычахьэщтыгьэ, чэльхэм якъэбар зэригъашІэщтыгъэ. ЦІыфым илыуз зэхишІэу шъабэу къыбдэгущыІэщтыгъэ.

ЗишІуагъэ къысэзыгъэкІыгъэхэу, сипсауныгъэ изытет къызэтезыгъэуцожьыгъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» ясэlo ыкlи илъэсыкІзу къихьагъэмкІз сафэгушіо сшіоигъу. Яіофшіэн рэзэныгъэ хагъуатэу, яунагъохэм адатхъэхэу, шІоу щыІэр зэкІэ ягьогогьоу псэунхэу ахэм сафэлъаю.

БЭГЪЭДЫР Рэмэзан. Хьакурынэхьабл.

Нэбгырэ 407-рэ Іэзапіэм къеоліагъ

ИлъэсыкІзу къихьагъэм кІымафэр зыфэдэнэу щытыр къытигъэльэгъугъ. Щылэ мазэм иапэрэ мафэхэм осыр къесыгъ ыкІи ар гъогухэм къатыригъэщтыхьажьыгъ.

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэу тефагъэхэми, щыІэныгъэр къэуцурэп, хэти иІофхэм ауж ит, ипшъэрылъхэр егъэцакІэ.

Гъогу цІэнлъагъохэм, икъу фэдизэу мытхъугъэхэм цІыфхэр ерагьэу арыкІощтыгьэх, тефагъэри макІэп. Травматологие поликлиникэу Мыекъуапэ дэтым ипащэу Алексей Щупляк тызэрэщигьэгьозагьэмкІэ, щылэ мазэм и 1-м къышыублагъэу и 11-м нэс нэбгырэ 407-рэ Іэзапіэм къеоліагь. Ахэм янахьыбэм гъогур зэрэцІэнлъагъом ыпкъ къикІыкІэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэу

къафащагъэх. Адыгеим щыпсэухэрэм ямызакъоу, Краснодар краим, Ростов, нэмыкІхэм къарыкІыгъэхэу къушъхьэхэм защызыгъэпсэфыщтыгъэхэм ащыщхэри къяуалІэхэу къыхэкІыгъ.

Поликлиникэм къэкІуагъэхэм ащыщэу процент 20 -30-р зыгъэпсэфыпІэ чІыпІэхэм къарыкІыгъэх. Алексей Щупляк къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, илъэсыкІэм икъихьэгъум ныбжьыкІэхэм лъэшэу якІасэу къагъэорэ пкъыгъохэр тэрэзэу зэрамыгъэфедагъэхэм къыхэкІэу шъобжхэр атещагъэ хъугъэу къяолІагъэ-

Гъогурык Іоныр щынэгъончъэнымкІэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм къызэритырэмкІэ, щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу и 12-м нэс гъогухэм хъугъэ-шІэгъэ 13 къатехъухьагъ. Ахэм нэбгыри 4 ахэкІодагъ, 15-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэ хъугъэ. Ос къызесым гьогухэм хъугьэшІагъэхэр атемыхъухьанхэм, цІыфхэр гумэкІыгъохэм ащаухъумэнхэм фэшІ пшахъо атыратэкъуагъ. Мыщ фэдэ мафэхэм коммунальнэ къулыкъухэм яхэушъхьафыкІыгъэ техники 130-рэ фэдизмэ Іоф ашІагъ. Гъогу-патруль къулыкъухэм яІофшІэни нахь агъэлъэшыгъ.

КІымафэр едгьэжьэгьэ къодый. Ом изытет тигъэразэу ыкІи типсауныгъэкІи зэрар къытфимыхьэу итхыным тыщэгугъы.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

• ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Орэдыю хъущтых

Урысыем, Абхъазым язаслуженнэ артисткэу. Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ культурэм и Илъэс Іоф- традэ орэдхэр къаlox. Адыгэ шіэгъэ дэгъухэмкіэ ыгъэкіотэжьыгъ. Ащ ригъаджэхэрэр хэгъэгу ыкІи дунэе зэнэкъокъухэм ахэлажьэх.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледж Цышэ За-

рэрэ Хьаткъо Раситэрэ щеджэх. Ижъырэ лъэхъаным тильэпкьэгьухэм аусыгьэхэр, эстиваль, тиреспубликэ имэфэкІ концертхэм пшъашъэхэр ахэлэжьагъэх. 2015-рэ илъэсым щыІэщт зэнэкъокъухэм зафагъэхьазыры.

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иныбджэгъушоу, спортышхом щызэлъашіэу, Мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэм» идиректор шъхьа ву Нэтхъо Адам ышыпхъу нахьыжъзу МулиІэт идунай зэрихъожьыгъэр лъэшэу тыгу къеуагъ. ЩымыІэжьым иІахьылхэм, къыпэблагъэхэм тафэтхьаусыхэ, къиныр адэтэІэты.

Ныбджэгъу куп.

Шъусакъ!

Росгидрометымрэ Гупчэу «Антистихия» зыфиюрэмрэ къызэратыгъэмкіэ, чіыопсым изытет епхыгъэу щылэ мазэм и 12 — 13-м муниципальнэ мэхьанэ зиІэ ошІэ-дэ-

мышІэ тхьамыкІагьохэр Адыгэ Республикэм къыщыхъунхэ, транспорт лъэпкъ пстэуми къиныгъохэр къафыкъокІын, гъогухэм тхьамыкlагьоу атехъухьэрэм зыкъиlэтын, электроэнергиер зэрыкорэ гъучычхэр зэпыутынхэ, унэ-коммунальнэ хъызмэтми иІофшІэн зэщыкъон алъэкІыщт.

Ныбджэгъу хьалэлэу тиІэгъэ Датхъужъ Мосэ Индрысэ ыкъом илъэс 70-м итэу идунай зэрихъожьыгъэр лъэшэу тыгу къеуагъ ыкІи щымыІэжьым иІахьылхэм, игупсэхэм тафэтхьаусыхэ.

Иныбджэгъухэр.

«Адыгэ макь» Щылэ мазэм и 13, 2015-рэ илъэс

О ЦЭЙ ИБРАХЬИМЭ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 125-рэ ХЪУГЪЭ

Ащымыгъупшэщт тхакіу

2015-р — литературэм и Илъэс. Литературэр культурэм изы Іахьышху. Ащ ельытыгьэу, льэпкъ литературэм икъежьапІэ щытыгьэхэу, ащ иапэрэ чІыбзыгъэ изыхыгъэхэм яшІушІагъэ мыухыжь.

УблэпІэ-егьэжьэгьур сыдигьокІи псынкІэп, ар къиныгъо зэфэшъхьафхэм ренэу япхыгъ. Ау джа Іоф мыублэ мыпсынкІэм апэрэ лъагъор, апэрэ гъогур фыхэзыхыгъэ титхакІохэу КІэрэщэ Тембот, Хьаткъо Ахьмэд, Цэй Ибрахьимэ аціэ адыгэ лъэпкъым ыгъэшІощт, ыІэтыщт, яшІу ыІотэщт.

Ащымыгъупшэщт тхакІу Цэй Ибрахьимэ Шъалихьэ ыкъор. КъыгъэшІэгъэ илъэс 46-м фэукІочІыгъэу ышІагъэр макІэп, илъэпкъ гъогу зафэ иІэу щы-Іэным, хэхъоным, игупшысэ зиушхуным Іофышхо дишІагь, итворчествэкІэ адыгэ лъэпкъ культурэр Цэим ыгъэбаигъ.

Цэй Ибрахьимэ Тэхъутэмыкъое районым ит къуаджэу Шынджые щылэ мазэм и 11-м, 1890-рэ илъэсым къыщыхъугъ. ИкІэлэцІыкІугъом щегъэжьагъэу гъэсэныгъэм зылъишэу, ишlэ шlэгъошlоу къэтэджыгь. Илъэси 9 ыныбжьыгь Екатеринодар дэтыгъэ Александровскэ илъэсих реальнэ учи-

лишым зычІэхьэм ыкІи 1907рэ илъэсым нэс аш шеджагъ. 1908-рэ илъэсым къыщегъэжьагьэу 1916-м нэс театрэм билетхэр ыщэу, нотариусым итхакіоу, товар гъэтіылъыпіэм ыкІи Керченскэ металлургическэ заводым илэжьэкІо къызэрыкіоу щытыгь, нэмыкі Іофшіэн уеними вдехев дехфвахашефев ыгьэцэкІагьэх. Ау анахь зымыгъэгупсэфырэ Іофэу ренэу къежэщтыгъэр тхэныр ары.

Цэй Ибрахьимэ ытхыхэрэр 1912-рэ илъэсым щегъэжьагьэу хиутыщтыгьэх. ГъэсэныгьэшІэныгъэ амал дэгъу зэрэІэкІэлъым ишыхьатэу урысыбзэкІи, адыгабзэкІи тхагъэ.

Апэрэ рассказхэу «Горе-интеллигент» (1913), «Автомобиль» (1914) зыфиlохэрэр Петербург къыщыдэкІыщтыгъэ «Мусульманская газета» зыфиюрэм къыхиутыгъэх. «Обездоленные», «В сумерках», «Ржавчина», ахэм анэмыкІхэри гьэзетэу «Майкопское эхо» къихьагъэх.

Октябрьскэ революцием ыуж,

1920-рэ илъэсым къыщыублагьэу, опсауфэ, Цэй Ибрахьимэ щыІэкІакІэм игъэпсын чанэу хэлэжьагь. Адыгэ автоном хэкур загъэпсым, ІэнэтІэ зэфэшъхьафхэр хэку исполкомым илъэс зэкІэлъыкІохэм щызэрихьагъэх. Адыгэ хэку исполкомым чІыгу ІофымкІэ иотдел ипэщагъ, очылхэм яхэку коллегие ипрезидиум итхьамэтагъ, адыгэ тхакІохэм яассоциацие иответственнэ секретарыгъ, искусствэмкІэ хэку исполкомым иотдел ипэщагъ. Іофшіэкіэ амалхэр Іэкіэлъэу, зыфагъэзэрэ пстэури зэшІуихэу, а зэкІэми аготэу тхэнгупшысэнри ыгъэцакІэу Цэй Ибрахьимэ игъашІэ къырыкІуагъ.

Адыгэ литературэ ныбжыыкІэм хахъо зэрэфишІыщтым, ащ илъэныкъуакІэ горэ къыхэгъэщыгъэным лъэшэу ынаІэ атетыгъ. АдыгабзэкІэ матхэ, прозэм, поэзием ыкІи анахьэу драматургием зыкъащызэІуихыгъ. Пьесэу «КъокІас» 1925-м — урысыбзэкІэ, адыгабзэкІэ — 1929-м, повестэу «Шъхьэзакъу» (1932), рассказэу «Фатмэм игушІуагъу», пьесэу «Фэмый», «Баснэхэр» адыгабзэкІэ 1934-м ыкІи урысыбзэкІэ рассказхэр гъэзетхэм, журналхэм къащыхиутыгъэх.

Цэй Ибрахьимэ кІэлэцІыкІухэми афэтхагъ. 1935-рэ илъэсым «ТхьакІумкІыхьэм ихьадэlус» зыфиlорэ поэмэр тхылъ шъхьафэу къыдэкІыгъ. Урыс тхакІохэу Корней Чуковскэм, Самуил Маршак, нэмыкі классикхэм япроизведениехэр адыгабзэкІэ зэдзэкІыгъэнхэм Іофышхо Цэй Ибрахьимэ дишІагъ. Адыгэ ІорыІуатэхэр угъоигъэнхэмкІэ, зэхэфыгъэнхэмкіэ, урысыбзэкіэ зэдзэкіыгъэнхэмкІэ ыкІи къыдэгъэкІыгъэнхэмкІэ Іофыбэ ышІагъ.

Адыгэ лъэпкъым щыІэкІэшІу иІэ хъуным, гъэсэныгъэ-шІэныгьэ икъу егьэгьотыгьэным кІэгујзу Цэим фэлъэкіырэр ышіагъ. Лъэпкъым зыкъигъотынымкІэ искусствэм ыкІуачІэ зэрэгъунэнчъэр зэхишІэу, апэрэ сэнэхьат сценическэ искусствэм къежьапіэ фишіыгъ. Цэим ыпкъ къикІзу апэрэ театрэ техникумыр къызэІуахыгъагъ, ащ иапэрэ директорыгъ ыкІи щыригъаджэщтыгъэх. Ежь ытхыгъэхэм ащыщхэр агъэуцущтыгъэх, ышъхьэкІэ ахэм ахэлажьэщтыгъ, режиссер ІэнатІэри зэшІуихыщтыгъ.

1965-рэ ыкІи 1990-рэ. 2000рэ илъэсхэм Адыгэ тхылъ тедзапіэм И. Цэим ихэшыпыкіыгъэ тхыгъэхэр къыщыдагъэкІыгъэх. Адыгэ Лъэпкъ драмтеатрэм тхакІоу, драматургэу Цэй Ибрахьимэ ыцІэ фаусыгь.

1936-рэ илъэсым Іоныгъом и 7-м Цэй Ибрахьимэ идунай ыхъожьыгъ. КъыгъэшІагьэр мыбэми, шІагъэу иІэр бэ. Адыгэ лъэпкъым гъогу зафэ ыгъотыным, адыгэ литературэм зиушхуным мыпшъыжьэу Цэир афэлэжьагъ. Щылэ мазэм и 11-м тхакІор къызыхъугъэр илъэси 125-рэ хъугъэ. ЦІыфхэм апае хьалэлэу зигупшысэ зыгъэ Іорыш Іэгъэ тхак Іоу, драматургэу Цэй Ибрахьимэ зыщыщ адыгэ лъэпкъым щыгъупшэщтэп, ишІушІагъэ зэрэиныр, адыгэ гупшысэр, адыгэ культурэр зэриухъумагъэхэр лІэужхэм афаіотэщт.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

• ЛЪЭПКЪ ЗЭФЫЩЫТЫКІЭХЭР

Къэзыгъэзэжьыгъэ ліыхъужъ орэдыжъыр

Чэчэн Республикэм икъалэу Грознэм лІыхъужъ цІэрыІоу Тайми Биболэт къызыхъугъэр ильэс 230-рэ зэрэхьугьэм фэгьэхьыгьэу шІэныгьэ-практическэ конференцие бэмышІэу щыІагь.

Ащ Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ыкІи ІэкІыб къэралыгьохэм къарыкІыгьэ лІыкІохэр хэлэжьагьэх, изэхэщэн ШІэныгъэхэмкІэ Дунэе чэчэн академиер кіэщакіо фэхъу-

«Адыгэ Республикэм икІыгъэ ліыкіо купым тарихълэжьэу Пэнэшъу Аскэр, кавказоведзу Саид Мусхаджиевыр, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иІофышІэу, тарихъ шІэныгъэхэмкІэ докторэу КІое Светланэ ыкІи тэ, Шэуджэн районым иджэгокІо купэу «Джэныкъо машlу» зыфиlорэм

хэтхэм ащыщхэу Нэгырэкъо Къызбэчрэ Юсып Зауррэ, тыхэтыгъ.

Конференцием Шыихъ Мансур фаусыгъэгъэ лІыхъужъ орэдыр апэрэу къыщытІуагъ, къекІоліагъэхэм ар ашіогъэшІэгъоныгъ», — къыщетхы Заур гъэзетым къыгъэхьыгъэ письмэм.

Мансур пае тхыгъэу щыІэр зэрэмакіэр, адыгэхэм іимамэу Щамилэрэ ащ инаибэу Мухьамэд Эминирэ афэгъэхьыгъэу нахь къэбарыбэ зэрашІэрэр авторым итхыгъэ къыщыхигъэщыгъэх. Лъэпкъ шъхьафитныгъэм фэзэорэ адыгэхэм ар пкъэоу къагоуцуи, сэшхор ыІыгъын елъэкІыфэкІэ адэзэуагъ. ЛІыгъэшхоу хэлъыгъэм, псэемыблэжьэу зэрэщытыгъэм, лъэпкъым ыпсэ зэрэфитыгъэм афэгъэхьыгъэу Мансур орэд фызэхалъхьэгъагъ.

Уахътэм орэдри орэдышъори бэшІагъэу зыдихьыжьыгьагьэх. Ижъырэ лыхъужъ орэдым къыфагъэзэжьынэу ыкІи ащ ыпсэ къыпагъэкІэжьынэу зыкіэхъугъэр зекіолі ціэры-Іоу Эдмонд Спенсер итхыльэу «Путешествие в Черкесию и Крымскую Татарию» зыфиІорэм дэт къэбарыр ары. Ащ мырэущтэу къыщею: «Пчыхьэ горэм кІэмыгуепщым ихьакіэщ къэкіогъэ ціыфхэм Эдмонд Спенсер ахэсэу къэндзал усэрэжъэу Къэплъан-джэрые Шыихъ Мансур фаусыгъэ орэдыжъыр къыІогъагъ».

ЛІы бэлахьэу тилъэпкъ зи-

шІуагъэ къезыгъэкІыгъэ Мансур иорэд къагъотыжьынэу ыуж ихьэхи, Нэгырэкъо Къызбэчрэ Юсып Зауррэ ашІогьэшІэгъонэу Іоф дашІагъ. Орэдыр адыгабзэкІэ зэрадзэкІыжьыгь. ИжъыкІэ орэд усыкІэ шапхъэхэу адыгэхэм ахэлъыгъэхэр къыдалъытэхэзэ, ар зыпкъ рагъэуцожьыгъ, гущыІэхэр мэкъамэм ралъхьажьыгъэх, жъыури джащ фэд.

ЛІыхъужъ орэдыр кІэмыгуепщым ихьакІэщ къызыщаІогъагъэм илъэси 180-рэ тешlагьэу джы къызщыхъугъэ чІыналъэм ар апэрэу къыщыфа-Іуагъ, орэдыр икІэрыкІэу «къагъэхъужьыгъ».

Адыгеим икІыгъэ купым дахэу къыпэгьокІыгьэх, уасэ къыфашІыгъ, къахьэкІагъ. «Джэныкъо машloм» иорэдыloхэм лІыхъужъ орэдыр къызаІом, конференцием хэлэжьагьэхэр щытхэу бэрэ Іэгу къафытеуагъэх. Шыихъ Мансур къытекІыгъэхэу псаоу щыІэхэр Къызбэчрэ Зауррэ къякІолІагьэх, инэу зэрафэразэхэр къаpalyaгъ.

Тиліыкіохэм Грознэм ичіыпІэ дахэхэр къарагъэлъэгъугьэх, быслъымэн тхьэлъэlупІэхэм ачащагъэх, мэщыт дэхэ дэдэу щашІыгьэр агу рихьыгь. Къалэм щагъэпсыгъэ хьакІэщ зэхэтэу «Грозный-Сити» зыфиlорэм ия 33-рэ къат laнэ къащыфызэІуахыгъагъ.

Лъэпкъ пстэури акъылкІэ мэпсэу, ахэр арэп заохэр къезыгъажьэхэрэри. ЦІыфхэм ящыкІагъэр мамырныгъ, рэхьатныгь, зэгурыюныгь. ЛіэшІэгъухэр текІыгъэхэми, ялІыхъужъхэр ахэм ащыгъупшэхэрэп, орэдэу афаусыгъагъэхэри кІодыхэрэп.

Шыихъ Мансур фаусыгъэ орэдми къыгъэзэжьыгь, лъэпкъ ціыкіуитіур нахь зэпэблагъэ ышІыгъэх.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Сурэтхэм арытхэр: Нэгырэкъо Къызбэчрэ Юсып Зауррэ ліыхъужъ орэдыр Грознэм къыщаю; Адыгеим икіыгъэ купым щыщхэмрэ бысымхэмрэ.

рихъ къащыфајуатэ. Израиль ис цІыф лъэпкъхэм язакъоп, ІэкІыбым къикІырэ хьакІэхэри, зекІохэри Кфар-Камэ музеим къеблагъэх.

2007-рэ илъэсым щегъэжьагъэу мыщ лъэпкъ музей дэт. Ыпэ ащ унэ цІыкІу ыубытыщтыгь, джы зиушъомбгъугъэу щагури, льэпкъ Іэпэщысэхэр зычІэлъ псэупІэри хъоо-пщаухэу хьакІэхэр къарагъэблагъэх. Музеим ипащэу Тхьаухъо Зухьер зыщыщ адыгэ лъэпкъым икъэбар хымэ цІыфхэм алъигъэ-Іэсыныр, аригъэшІэныр,

хъохэр мыщ щыпсэущтыгъэх. Кфар-Камэ чылэр мыщ 1864-рэ илъэсым къэтІысыгъ, мыхэр нахь кlасэу ащ къэкlожьыгъэх. Дамаск лъэныкъо къикІыжьыгъэхэу щытыти, ащ пае «Шамые щагукІэ» къоджэдэсхэр еджэщтыгъэх. Шъхьэлахъомэ япсэупІэ чІыгу ин ыубытыщтыгьэ, шъыпкъэр пощтмэ, джы къызнэсыгъэми музеим зэпстэури хэхьэх. Кфар-Камэ ичылэ хасэ итхьаматэу Нэпсэу Зэкэрый къызэрэтфиІотагьэмкІэ, Шъхьэлахъохэр зэшитІу хъущтыгъэх Асхьадрэ Сахьидэрэ.

Зэшхэм акъохэр ІэкІыб хэгъэгухэм кІуагъэх, апхъухэр хэкум зэкІом, тикъоджэгъу горэм къыщырати, къыздищагъ ыкІи сэ къысатыжьыгъ, къејуатэ Тхьаухъо Зухьер ыкІи къыпегъэхъожьы, — ычІэгъ кіэтхагъэм уеджэмэ къэпшіэщт.

Джащ тетэу шыкІэпщынэр Зухьер къысіэкіельхьэ, тетхагъэр ерагъэу къыхэщыжьы, ау уишъыпкъэмэ, еджэгъуаеп, икъэбар зэкІэ тет.

ЗышІыгьэр Гъэжъуанэкъо Рэмэзан. Ыныбжыыр илъэс 80. ЗашІыгьэр 1911-рэ ильэс. Езытыгьэр Бэгьушъэ Налбый. Къуаджэу Аскъэлай — фэдэ гущы-Іэхэр шыкІэпщынэ ныбэм тетхагъэх.

япэублэ, мы шыкІэпщынэм рихьылІэгьагь. Лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм къязыгъаюхэрэм язэнэкъокъу Бэгъушъэ Налбый ащ къыщеоу сурэт щытырихыгъагъ. Арышъ, ащ лъыпытэуи къышІэжьыгъ.

ГъукІэлІ Рэмэзан Гъэжъуанэ ыкъом джыри цІыкІузэ ежьежьырэу шыкІэпщынэ къегъэ-ІуакІэ зэригьэшІэгьагь. ХьакІэщым шыкІэпщынэр гъэбылъыгъэкІэ къырихыти къыригъаloщтыгьэ. 1960-рэ ильэсхэм Адыгэ радиом щагъэхьазырыгъэгъэ къэтынэу шыкІэпщынаоу ГъукІэлІ Рэмэзан фэгъэхьыгъэр тихъарзынэщ къыхэзгъотэжьыгь ыкІи

Адыгагъэ зэрахьэ, яныдэльфыбзэ зэрагъашІэ

Кфар-Камэ чылэ гъэшІэгьон. ІэкІыб хэгьэгу итми, тицыхьэ телъэу «адыгэ къоджэ шъыпкъ» тІон тлъэкІыщт. Лъэпкъ шэнхабзэхэм адиштэу мэпсэух, хьакІэхэм апае унагьохэм япчъэхэр сыдигьокіи зэіухыгьэх. Хымэ хэгьэгу исых, ау адыгагъэр чанагъэп. Чылэм зеушъомбгъу, хьэблакІэхэр иІэ мэхъух, адыгэ бынхэм сабыйхэр къафэхъух. ДжырэкІэ Израиль ит адыгэ къуаджэу Кфар-Камэ нэбгырэ мини 3-рэ 200-м кахьэу щэпсэу, зэкіэри тилъэпкъэгъух ыкІи зэкІэми яныдэлъфыбзэ ашІэ.

ЦІыфхэм ящыкІэгъэ пстэури къуаджэм дэт — щэпІэ зэфэшъхьафхэр, ІэзапІэхэр, еджа-

піэ, кіэлэціыкіу іыгъыпіэ, шхапіэхэр, Іофшіапіэхэр, хъызмэтшіапіэхэр. Израиль ис тильэпкъэгъухэм «шъхьахынэ» гущыІэр япхьылІэщтэп. Чылэм дэкІыхэзэ, къэлэ зэфэшъхьафхэм кlохэзэ Іоф зышІэхэрэри ахэтых. Къоджэ кІоцІым хъызмэт зэмлІэужыгьохэр къыщызэlузыхыгъэхэри макІэп. НэмыкІеіпеішфоі мехь мех чыпі рагьэгьотых. Пчыхьэрэ Кфар-Камэ щыжъот, гъунэгъу араб ыкІи джурт чылэхэм къарыкІхэрэр мыщ бэдэдэу къыдэхьэх. Ахэр

адыгэ къуаджэм щэфакіо къэкІох е сабыйхэр ягъусэхэу шхапІэхэм защагьэпсэфынэу къеблагъэх. Джащ фэдэу Израиль ис тильэпкьэгъухэм ящыіакіэ зыми емыпхыгьэнэу, ящыкІагьэр зэкІэ ячылэ дагьотэнэу зэтырагъэпсыхьагъ.

Кфар-Камэ еджапІэм адыгабзэ щызэрагъашІэ. КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм къащэрэ сабыйхэм ныдэлъфыбзэкІэ адэгушыІэх. Адыгабзэри, Израиль икъэралыгъуабзэхэу джуртыбзэри, арапыбзэри, ІэкІыб хэгьэгубзэу инджылызыбзэри ашІэхэу тилъэпкъэгъу ныбжьыкІэхэм гурыт еджапІэр къаухы. Нэужым Израиль ит апшъэрэ еджэпІэ зэфэшъхьафхэм ачІэхьэх.

Шъхьэлахъомэ яунэ музей къыщызэІуахыгъ

Лъэпкъ тарихъым иухъумэн Кфар-Камэ щыпсэухэрэм анаІэ тет. Адыгэ музей мыщ къыщызэІуахыгъэу мэлажьэ, зекlохэр къэкlох, тилъэпкъ ита-

Хымэ хэгъэгум ит адыгэ чылэм ищыlakl

шъэрылъэу мэлажьэ. - Синыбджэгъурэ сэрырэ ижъырэ пкъыгъохэр тыугъоихэу тыублагъ. Ежь джыри цІыкІузэ ахэм ауж ихьэгъагъ, къытфејуатэ Зухьер. -Тэтэжъхэм, нэнэжъхэм къакІэныгъэхэр ыухъумэщтыгъэх. ЗэІуигъэкІагъэу иІэр зысэлъэгъум, сшюшъ мыхъоу къэтыугупшысыгъ музей цІыкІу чылэм дэсмэ апае тшІынэу.

Ау къоджэдэсхэм язакъоп, гъунэгъу псэупІэхэм къарыкІхэу, нэужым ІэкІыб хэгъэгухэми ащыщ зекІохэр музеим къакІо-

идэхагъэ лъагэу ыlэтыныр ип- дэкlуагъэх, унэр нэкlэу къызэнэм, чылэ хасэм ыщэфыбэжьми Шъхьэлахъомэ яунэ илъыгъ, зэкІэ псэупІэу Іэгьохьэджэнхэу шъхьалым къакІоштыгъэх. Чэщыр ахэм зыщырахыщт хьакІэщи Шъхьэлахъохэм агъэпсыгъагъ.

> фильм къафагъэлъагъо. Нэужым лъэпкъым ищыІэкІэ-псэукІэ къизыІотыкІырэ, итарихъ, идунэететыкІэ къэзыгъэлъэгъорэ

хэу аублагъ. Тилъэпкъ фэгъэхыгьэ пкъыгьоу чІэльхэм янахьыбэр Кфар-Камэ щаугъоигъэх. Зухьер къызэрэтфиІотагъэмкІэ, адыгэхэр зыщыпсэурэ хэгъэгу зэфэшъхьафхэр къекіухьэх ыкіи тыдэ кіуагьэми, музеим пае пкъыгъо горэхэр къыздещэх. Ау анахьыбэр зыщаугъоигъэр ежьхэм якъуадж. Илъэси 150-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, тилъэпкъэгъухэм ячІыгу абгынэ зэхъум зыдыращыжьыгъэ псэолъэ зэфэшъхьафхэр музеим джы щызэхэугъоягъэх. Ахэр унагъохэм Зухьер къаlихыжьыгъэх ыкІи лъэпкъ тарихъым ишыхьатых.

Джащ фэдэу зы мэстакІи кІамыгъэзэу музеир агъэпсыгъ. Мыр унэу зычІэтыри хьалэмэт. Илъэси 100-м нахьыбэ зыныбжь псэупіэм гъэцэкіэжьынхэр фашІыгъэх ыкІи ипэсэрэ шіыкій, апэрэ тепльэу иlагъэри къызэтырагъэнагъэх.

Кфар-Камэ дэт адыгэ музеим «Шъхьэлахъохэм яунэкіэ» еджэх, Шамые «щагоуи» alo, къэбар гъэшІэгъонхэр пылъых. КъызэраІуатэрэмкІэ, ШъхьэлаІэшІагьэхэр зычІэт унэм рагьэблагъэх. Музеим ыкloul къызычІэкІыжьыхэрэм щагум джэгушхо щашІыжьы ыкІи адыгэ мэкъамэхэми, къашъохэми хымэ ціыф лъэпкъхэр нэіуасэ афашІых.

Зы шыкІэпщынэ икъэбар

Кфар-Камэ дэт музеим мазэ къэс нэбгырэ мини 2-м кlахьэу къэкІо. Музеим ипащэу Тхьаухъо Зухьер тэри игъэкІотыгъэу зэкІэ ащ пкъыгьоу чІэлъхэм якъэбар къытфиІотагъ. Зы мэкlаим тыlокlы, адырэм тыІохьэ. Псэуальэ пэпчъ ижъырэ къэбар гъэшІэгъонхэр пылъых. Мэкъэмэ Іэмэ-псымэхэм тызанэсым, шыкІэпщынэ закъоу ахэлъым сынаІэ тесыдзагь ыкІи къыздикІыгъэм сыкІэупчІагъ.

- Мыр Адыгеим къырахыгь, илъэси 100 фэдиз ыныбжь, ычІэгъкІэ зыгорэхэр кІэтхагъэх,

Шъыпкъэр пющтмэ, хымэ хэгъэгу ит адыгэ къуаджэм сичылэу Аскъэлае щыщ Іахь горэм сыщыІукІэнэу зыкІи сежагъэп. ЕтІани, шыкІэпщынэм нахь пкъыгъо гъэшІэгъонхэри музеим чІэлъых, ау анахьэу ащ сынаІэ тесыдзагъ.

Адыгеим джыри къэтымыгъэзэжьзэ шыкіэпщынаоу ыкІи шыкІэпщынэшІэу ГъукІэ Замудин ащ икъэбар къысфызэхифыгъ. ШыкІэпщынэм исурэт зэрилъэгъугъэм

лъыпытэу къышІэжьыгъ. Гъэжъуанэкъо Рэмэзани, Бэгъушъэ Налбыеу шыкІэпщынэр зэратыжьыгъагъэми ащ къыригъаloy ясурэтхэр иlэхэу къычlэкlыгъ. Гъэжъуанэкъо Рэмэзан ылъэкъуаціэр Гъукіэлі, Аскъэлае дэсыгь, адыгэ шъолъырым исыгьэ анахь шыкІэпщынэо Іазэхэм ащыщыгъ. Ятэ Гъэжъуан ыцІагъ ыкІи адыгэ къэІуакІэу Гъэжъуанэкъо РэмэзанкІэ еджэщтыгьэх. Кфар-Камэ дэт музеим чІэлъ шыкІэпщынэу 1911-рэ илъэсым ашІыгъэр ГъукІэлІ Рэмэзан иягъ.

— ШыкІэпщынэр илъэс 20 фэдизкіэ узэкіэіэбэжьмэ слъэгъугъагъ, — къысфијотагъ нэужым Замудин, — Аскъэлае дэс Бэгъушъэ Налбый ар ыІыгъэу садэжь къэкІогъагъ тІэкІу ыгьэтэрэзыжьынэу, згьэпсыжьыгъагъ. Ащ ыуж бэкlае тешlагъэу сызырехьылІэм, шыкІэпщынэм сыкІэупчІэгьагь ыкІи «гьогу техьагъ, зыгорэм естыгъ» къысиІогъагъ.

Замудин къызэриІотагъэмкІэ, ащ ыпэкІи, 1980-рэ илъэсхэм

ыкъо Рэмэзан псаугъэ ыкІи ежьырырэ иныбджэгъу Чэсэбый Титыурэ зэдэгущы Іэгъу адашІыгъагъ. ГъукІэлІ Рэмэзан шыкlэпщынэм къыригъаloy мы радиокъэтыным пычыгъуабэ хэт.

Кфар-Камэ дэт музеим чІэлъ имнестышымы да денышпелышы хъущт, ащ фэдэу ежь Іэмэ-псымэм тетхагь шъхьаем. Ау адыгэ местяние месы оенишпелиши щэч хэлъэп. Хэт ышІэра, цІыкіузэ шыкіэпщынэ къегъэіуакіэ зэрэзэригъэшІэгъагъэр ятэжъ пашъэхэм къыфыщанагьэр арынкІи мэхъу. Рэмэзан зэрэшыкІэпщынэо Іэзагьэм ишыхьат къэбархэр джыри цІыфхэм ахэлъых. Ахэм ащыщ ГъукІэ Замудин къыІотагъ. Къоджэ Іэгъоблагьохэм къарыкіхэу хьакіэхэр къафакІохэмэ, е лыжъхэр зэхахьэхэмэ, Гъэжъуанэкъо Рэмэзан ащ фэдизэу Іазэти, шыу лъагъакІоти, къарагъащэщтыгъэ. Рэмэзан къызытетІысхьащт шыури ащыгъум шъхьафэу зыдащэ-

шыкІэпшынэо Іазэм иІэмэпсыми ямышІыкІэу щыт. Ижъырэ гъэпсыкІэ иІ. Джы ащ тІэкІу зэхъокІыныгъэхэр фашІыгъэх. ГъучІыч бзэпсэу тІу иІагъ, ау, Тхьаухъо Зухьер къызэрэтиІуагьэмкІэ, ахэр имыльыжьхэу къа-ІэкІэхьагь ыкІи ежьхэм бзэпсыхэр ращэжьыгьэх. Мыр зыми хэбгъэкІокІэштэп — шыкІэпшынашъхьэр хьалыу ІупкІэу (ромб) шІыгъэ. Ащ фэдэ бэрэ уримыхьылізу alo loфым хэшіыкі фызиІэхэм.

ШыкІэпщынэр бзэмыІоу джырэкІэ музей дэпкъым пылъагъ. Ау зэгорэм ар агъэпсыжьынышъ, ГъукІэлІ Рэмэзан къызэрэригъа ющтыгъэм фэдэу ымакъэ къырагъэкІыным ыкІи хымэ хэгъэгум ит адыгэ къуаджэм ар щыІуным сэ сыщэгугьы.

ГЪУКІЭЛІ Сусан.

&K\$ &K\$ &K\$

О СУРЭТЫШІЫМ ИЗЕКІО ГЪОГУХЭР

Дюзджэ къалэ нэр пlэпехы

тыгъэгъазэм и 20-м къыдэкІыгъэм ит).

Шагуджхьаблэ щегъэжьагъэу ХьакІэмзые нэс «МэзчІэгъкІэ» яджэх. ХьакІэмзые щыублагьэу Хьадж-Хьэсэнэхьаблэ нэс «КъуджыркІэ» яджэх. Адрэ къуаджэхэр зыхиубытэхэрэр къаlуагъэп.

— Чылэ 38-ра зэрэхъурэр? — сяупчІы.

— Хьау, ащ нахьыбэ къэнагъ джыри, къэтшІэжьырэп нахькіэ, — къызэдаю синыбджэгъу хъугъэхэм.

Тыркухэр бэу къахэтІысхьагьэх, ахэкІокІагьэх адыгэ къуа-

— Ассимиляцион, — къеlо Рэмзи инджылызыбзэкІэ, лІыжъитІум къаІуагъэр къагурыІуагъэпышъ, нэбэ-набэу дэплъыех.

Адыгеим сызэрикІыгьэр Жъажъыем щэгъупшэшъ, тыркубзэм зыреты, къызгурымы орэми, седэІу, Рэмзи къыгъэуцужьыгъ пчъагъэрэ, сыкъыздикІырэр къыригъэшІэжьызэ. Сисэнэхьати къыкІэупчІагьэхэп, зыкІи ыгъэпагъэхэп. Адыгэ лІыжъхэмрэ сурэтымрэ зэпэчыжьагъэх тадэжь фэдэхэу.

ЗэкІэм ГъукІэлІ ліыжъыр нэку-нэпс къэхъугъ.

— Тиунэкъощыр, къэбар гухэкІ къыпфэсІотэщт, — elo. Къаlо, гухэкІми, сыдэу

сшіын, — сэіо. Къыригъэжьагъ:

— Къафкъаз заом илъэхъан зы лІы тІурысэ дэдэ горэ Къафкъаз ышъхьэ къырихыжьи Тыркуем къихьажьыгъагъ. Лыжъым ипхъорэлъф пшъэшъэжъые такъыркіае игъусагь. Мэз кіырым тэтэжъымрэ пшъэшъэжъыемрэ хэлъынхэу хъугъэ. Чэщыгум ліыжъыр пціымэмэ макъэм къыгъэущыгъ.

— Тат, блэм сешхы, сыкъы-Іэпыхыжь гущэба, — ипцІымамэ зэпыущтыгьэп егьэзыгьэ хъугъэм.

Блэшхоу къяпшылІагъэм пшъэшъэжъыер зыІуилъашъуи ыдырыгъ. Къатмышэр амал фэхъугъэп. Къафкъазым къырищыжьыгъэ пшъэшъэжъыер

Жъажъыем ынэкуи къэупсэпсагь. ымакъи къызэблэхъугъ, Рэмзи пытэжъым къыпидзэжьи, къэбарыр къыригъэкъужьыгъ.

тырку блэшхом ыдырыжьыгь.

Адыгэ къуаджэу Дюзджэ пэ-Іусхэр зэкІэ ащ зэрэщыгъуазэри сигъэшІагъэ. Зэхэсхыгъэ тхьамык агъом ск ышъоц къыгъэтэджыгъ, пчыхьэм зыми сыфэмыежьэу сыкъигъэнагъ.

Шагуджхьаблэ ибэдзэр

Ыцыпэ уубытмэ удэкІоенэу ощхышхо зэпымыоу Шагуджхьабли, игъунэгъу чылэхэми къащещхы. ТхылъыпІэ къабзэхэри, акварельхэр зытетхэри сшІуегьэшъух, сэри сызэхегьэшъухьэ, лъэбэкъу сигъэдзырэп. «Аля прима» сурэт шІыкІэу згъэфедэрэр, ащ псынкізу пшіынэу ары къикІырэр.

Зы мафэ тыримыгъашІэу сыкъигъэунэфэу ыублагъ ГутІэ Щэфик. Ар Мыекъуапэ бэрэ дэсыгь, бизнесым пылъыгь. ЛІы шІагъу, бырсыр зи пылъэп. Абрэджыр, ГутІэ Исмаил ренэу игъусэх, ахэр мыхъумэ, Шагудж Махьмуд, Хьаткъо Кенан, Кобл Махьмуд къыздещэх. Мафэ горэм сетхьаусыхылІагъ Щэфик. Ар зыхъугъэм бэ темышізу щэяшьо Гъукіэліхэм адэжь сыдэкІыгъ. ГъукІэлІ Раамис Іэсэ-Іасэу щаим игъусэу Іалъмэкъ ушъагъэ горэ къыситыжьыгь Щэфик ыцІэкІэ. ЗэкІоцІысхымэ, плащитІу илъ, уаем симыгъэшъунэу, ахэм ягъусэжь пэІо нэбжъэ кІыхьэ тегъэпсыхьагьэ. Дунаир сфикъужьыгьэп, уаери къисыдзэжьыгъэп. Чылэм чіыпіэ дахэу иіэхэм, зэкі пІоми хъунэу, сурэт ащысшІыгъ. Дунаим тетым изырызыгъо шхыныр хэтэрыкІхэу, пхъэшъхьэ-мышъхьэу мыщ къыращалІэ. Щыкіагьэ зимыіэ бэдзэрышху, Іум фащэирэр зэкІэ щащэ. Лэжьыгъэ бэгъуагъэм нэр пІэпехы, иных, теплъэ дахэ яІ, елбэтэу зэрапхъо. СэгъэшІагьо: адыгэхэри ахэтых, бэдзэрым ещэлІэгьое лъэпкъыр агузэгу итэу сатыу ешІы. Тырку ныуи, ліыжъи хэтэрыкі тегъэпсыхьагъэхэр курэжъыехэм арызэу зэращэх. Нахь ныбжьыкІэхэр машинэ дахэхэм арыціыкіухэр зыпышіагьэхэр ахэтых. Сурэт пшІыщтмэ, къеблагъ. Бэдзэр цыпэм сыкъэу-

сых. Трактор цІыкІухэу ку цугъэшъ, сытхъэжьэу сурэт

къолэнхэр сэшlых. Синэlyacэ хъугъэхэри ахэтых, ацэхэр къа-Ічпсэч къыспэгушІчатэх, къаІорэр къызгурымы орэми, сигуапэ. ЗгъэшІэгъуагъэмэ ащыщыр, чылэшхом сыдэтэу сурэт сшІы зыхъукіэ, машинэкіэ блэкіыхэрэм къагъэуцушъ, къекІых, сэлам къысахы, зэпамыгъэоу зыгорэ къысаю. Сурэт сшІы хъумэ агу къеонэу къысшюшыщтыгъэми, слъэгъурэр фэшъхьаф — ягуап. Бэдзэрым ипэчІынэтІэ унэ фыжь дэхэ дэдэ горэм лІы къопцІэ тегъэпсыхьэгъэшхо къикІи къызбгъодэхьагъ. АдыгабзэкІэ къы-

— Зыгорэм уфэныкъо хъумэ сэгъашІэ, сыкъыбдеІэнэу амал сиІэшъ.

Сигуапэу «тхьауегъэпсэушхокіэ» ліы шіагьор згьэкіотэжьыгъэ. Ащ ыуж кІэлэ къопцІэ цыкку горэм сыкъыхигъэщыгъ. Илъэсих фэдиз ыныбжь. ЩыгъынкІэ тегъэпсыхьагъ. Кушъхьэфачъэм тес, ащ къехышъ, ышъхьэ еуфэхыгъэу хъурэябзэу сыкъикІухьэзэ зэпымыоу баскъи, помидори, натрыфи нэикІ-ІуикІых. Дэжъые кошэшхохэм къарикІыкІэхыжьэу апиз. Тырку лІырэ ишъузырэ кІырагъэлъэсыкІэу дэжъые хатэм хэтхэу мэкъу еох. ЫпэкІи ар бэрэ слъэгъугъэти, лІым

зыгорэхэр къепчъых. ЕсІон

сшІэрэп, сигъэрэхьатырэп, мафэ

къэс къысфэкІо кІэлэ хъуп-

хъэр. ЗэрэсшІэжьыгъэмкІэ

адыгэ, сигъэшхэнэу ары къып-

ныя, уаери теужьыгь къызэ-

рещхын фаер ригъэкъуи. Чы-

лэгъунэ шъыпкъэм зезгъэхьыгъ.

ХэтэрыкІхэу хатэхэм адэтхэм

анэ къекіы. Чіыгур шэгъуашъо,

пшахъор зэрэхизыр гъуащэрэп,

бэгъуагъэ тетыр зэкІэ. Къэ-

Бэдзэрым сычІэт зэпыты-

чъыщтыгъэр.

ищэмэдж къыІысхи, тІэкІурэ мэкъу сыфеуагъ, ау сызэрэфаеу хъугъэп, щэмэдж Іэтет иІагьэп. Ауми, ыгьэшІэгьуагь.

Изакъоу, чылэм дэдзыгъэу щагу тегъэпсыхьагъэ сыІукІагъ унэ дахэ дэтэу. Ащ ыкъогъу зысшІыгъэу чъыгэе чъыг пырэцэшхо горэм сурэт тесэшІыкІы. Сымылъэгъоу кІэлэ такъыр горэ къысэкІолІагъ, илъэсипшІ горэм итыщт. Стэкан зэпыфызыкІыгъэм щаир изэу стэканкІэтым итэу къысфихьыгъ. «Сыфаеп» сІуи шъхьаем, сауж икІыгъэп, сыригъэшъуагъ. Сыухыгъэ къодыеу лъэтемытэу ятІонэрэри къыгъэсыгъ.

 КІэлэ бетэмал, уищай сыфаеп, Іоф сэгъашІэба, щэяшъуа Тыркуем сыкъызкІэкІуагъэр, — сыжэ згъэтІылъырэп сэри.

Мыхъухэ зэхъум, французыбзэкІэ гущыІэ заулэу къэсшІэжьырэр ерагьэу зэпызгьэуцозэ сыдэгущыІагь. Ары зажэщтыгьэр кlалэр, ынэхэр къижъыукlэу къэгушІуагъ, зэпигъэурэп франкхэм абзэ къыІотэкъу. Жьы къысигъащэрэп. СыздэкІожьыщтымрэ сющтымрэ сымышіэ сыришіыхьагь. Сэгьэшіагьо. ЗгьэшІэгьонба Шагуджхьаблэ французыбзэ зышІэрэ кІалэ дсмэ.

Адыгэр сыдрэ къэрал исми, зэрэадыгэу къэнэжьы. Апэ ригъэшъырэр хьакІэныр арышъ, къехъоу егъэцакІэ. Тыркур арыба нахьыбэр зэрысыр, хьакІэныр апэ ит. КъызэкІакІо яІэп. ЗэрикІыжьыгъэ къэбарым ымыгъэгумэкІыхэ хъуна, щайешъуапІэхэм, шхапІэхэм ягугъу щашІэу мэхъу. Бэмэ агъэмысэх зэрикІыжьыгъэхэр, лІы тегъэпсыхьэгъэшхохэм яжэдэкІыгъ — зырагъэлІыхьан фэягъ Къафкъазым, «ліыгъэкіэ, гъэпціагъэкіэ, егъэзыгъэкіэ къырагъэкІыгъэхэми, ащэІэн

фэягъ» зыlорэр макlэп. «Ислъамым ичІыгу лъапцІэу зэрихьагъэхэм федэ хахыгъэп тхьамык агъо фэшъхьаф, нэиут ягущыІэ лІы къаигъэхэм. «ЧІыпІэ къин узифэкІэ, Тхьэр къыбдемыІэмэ, къыхэхыгъуай гъогуитоу узэрыкощтыр занкІэмрэ пхэнджымрэ», -дехенишуля идижд педехефэтег лІыхэм. Насыпынчъэ лъэпкъи. насыпышю лъэпкъи щыюх, зы-Іохэрэри ахэтых. БлэкІыгъахэр зэхэпфыжьынкІэ нахь псынкІ, а чІыпІэм тэрэзэу упсэуным нахьи. Адыгэм фэшъхьафыбэми ащ фэдэ къяхъулІагъ. Зэгъэфэжьыгьуай гугьэуз гьогоу къакІугъэр.

Къэзэхъохьаблэ инысэщэ джэгу

Мусэ кіыхь ынаіэ къызэрэстетым хегъахъо нахь, хигъэкІырэп. Шхыныр слъэгъумэ къыщысыухьэ охъуфэкІэ сехьакІэ зэпыу имыІэу. Мафэ горэм иныбджэгъу Мустафэр машинэм къыригъэтІысхьи къытІупщыгъ Шагуджхьаблэ. Ежьыр телефонкІэ къысфытео:

— Тхьаумафэшъ, зыгъэпсэф, Теуцожь Къыт, мэфэ псаум зыдакІорэм укІощт, ахъшамым тефэу сикъуаджэу Къэзэхъохьаблэ нысэщэ джэгум укъыращэлІэжьыщт! КъыбгурыІуагъа, Теуцожь Къыт?

Къызгуры Іуагъ, Мусэ кІыхь, — естыжьыгъ джэуа-

Гъусэ къысфишІыгьэхэм ахэтыгъэх БрэнтІэ Щэфики, Абрэджыри, ахэри икъоджэгъух, Къэзэхъохьаблэ щыщых. Адыгэ чылэхэр джыри къызэпэтчъыхьагъэх, нахь нэІуаси сафэхъугъ. Тырку чылэхэри хэтыныгъэхэп, ящагухэми тадэхьагъ, щаикІэ тыкъахьэкІагъ, тыркухэм хьакіэр якіас. Зэгурэіох адыгэ чылэхэмрэ тырку къуаджэхэмрэ, къэзэрэщагъэхэри мымакІэу ахэтых.

ХыІушъом тыІульэдагь чыжьэпти, къалэм ыцІэр Акча-Хъоджа. Къэлэ дах, гъэпсэфыпіэ, зызгъэтхъэнэу къэкіуагъэм гъунэ иlэп. Бзыф чъыгхэр мыщи щыхъой, ащыщ горэм сыч агъэт в схьи, сигъусэхэр щэджэгьо нэмазым зэрэщагьэх, азанэ къэджагъэти. Зэпэсплъыхьагь чіыпіакізу сыздащагьэр, Шъачэ гум къегъэкІы, гъэтхъэпіэ чіыпіэхэр хьоих, шъон пытэ къырахьакІырэп, тыдэкІи щай, узэІетхъыфэ ешъу. Мэщытыр благъэ, иминарэ ышъхьапэ плъэгъурэп. Чъыг хьалэмэтхэм къагъэжьау, ахэм щайешъуапіэхэр ачіэтых. Лы гъэжъэгъэ мэ Іэшіухэри къэух. Ціыф шіуціи, фыжьи, гъожьи хъои. Узыфэябзэр зэхэпхыщт, зызыгъатхъэ шюигьоу ахъщэ зиюр зэкю щызэрэугьоигьэх. Узэплъынрэ бгъэшІэгъонрэ хъои. Мафэр ащ щыдгъэкlуагъ, ахъшамым тефэу Къэзэхъохьаблэ тыдэлъэдагъ. Къоджэ тегъэпсыхьагъэр электрэостыгъэхэм зэпагъэнэфыжьы, узыщыльэпэон чІыпІэ иІэп. Мусэ кІыхь къытпэпльэшъ къэлапчъэм Іут, къытпэгушІозэ мэкъэ хъоукlэ тырегъэблагъэ: Бащэрэ сызэжъугъэжагъэ-

ми, дэгъоу шъукъэкІуагъ.

КЪАТ Теуцожь. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

Шумафэ илъэгъо дах

Непэ зигугъу къэсшыщт Гыщ Шумафэу Теуцожь районымкіз Къунчыкъохьаблэ щыпсэурэр зыщапіугъэ икъоджэ гупсэ шъхьэкіэфэныгъэ зэрэщыфашырэм имызакъоу, районми щальытэ, Адыгеим ичіыпіабэми ащашіэ.

Арэущтэу зыкІыщытым зи шъэф хэлъэп. ЕджапІэми тыщызэдеджагъэшъ, а лъэхъанми щысэтехыпагъ. КІэлэегъэджэ институтым щеджэ зэхъуми студентхэм якІэщэкІуагъ, апэ итыгъ. Ащ фэшыхьат апшъэрэ еджапІэм иректорыщтыгьэу ЯкІэкъо Александр готэу тырахыгъэгъэ сурэтэу иальбом дэлъыр. Ар студентыбэмэ къадэмыхъугъэу къытщэхъу. Ащ ыужи, чылэм къызегьэзэжьым, егъэджэн-пІуныгъэм илъэсипшІ пчъагъэхэм ищытхъу аригъаlозэ хьалэлэу фэлэжьагъ, еджэпІэ зэфэшъхьафхэм япащэзэ къы-

...ЩыІэныгъэм игъогу дэхэ шІагъу Гъыщ Шумафэ къыкlугъэр. 1936-рэ илъэсым Къунчыкъохьаблэ къыщыхъугъ. Ятэу Ибрахьимэ зэлъашІэрэ ліы гъэнэфагъэу щытыгъ, 1933-рэ илъэсым колхозым хахьи, бригадирыгъ, фермэм ипэщагъ, тхьамэтэ годзагъ. Янэу Къадырхъан (Пэнэшъумэ япхъугъ) кІэлэ 11 ыпІугъ, ащ пае къэмынэу колхозым щылэжьагъ.

— А лъэхъаным тшынахьыжъ, тшыпхъу нахьыжъхэм, къытфеlуатэ Шумафэ. — нахьыкіэхэм анаіэ атырагъэтызэ, унэгъо хъызмэтыр зэрахьэзэ тянэ-тятэхэм Іоф арагъашІэщтыгь. Яблэнэрэ классыр къызысэухым, Мыекъуапэ дэтыгъэ мэз техникумым саштэгъагъ, ау сшынахьыжъи институтым щеджэти, 1951-рэ илъэсым Джэджэхьэблэ гурыт еджапІэм сыкІонэу езгъэжьагъ. Директорыгъэр Джармэкъо Нухь, тезыгьаджэщтыгьэхэр Пхъэчыящэ Щамсудин, КІыкІ Джахьфар, хьисапыр тэзыгъэхьыщтыгъэр Степан Яковлевичыр ары. Ар зыфэдагъэр ори къэошІэжьы. ЕджапІэр къэсыухи, илъэсищэ дзэм къулыкъу къыщысхьи пединститутым сызычІэхьэм, ежьыри ащ заочнэу щеджэу сыщыІукІэжьыгъагъ.

Джэджэхьэблэ гурыт еджапlэм щеджэхэ зэхъум къинэу алъэгъугъэр щыгъупшэрэп.

– Ащ къакІощтыгьэх, — elo Шумафэ, — тэ тимызакъоу, нэшъукъуаехэри, ленинэхьаблэхэри, тэуехьаблэхэри, Городскоим къикІыхэрэри. Тэ тикъуаджэкІэ нэбгырэ 30-м ехъоу пчэдыжь къэс Тхьэр къытэожьыгъэу тызэрэфызэ тыкІощтыгь. Къанлыгьэ къиугьэ зыхъукІэ, тыхахьэти, тызэпырыкІыщтыгъ, къыгъэщтыгъэмэ, мылым тыпхырызэу къыхэкІыгъ. А лъэхъаным щыгъынымкІи тиІофхэр дэгъугъэхэп. Ау цІыфхэм гукІэгъу ахэльыгъ, кІалэхэр еджэным фаблэщтыгъэх. Пчэдыжьым сыхьатыр 8-м тынэсымэ, физзарядкэр адэтшІын фэягъэ. Зэгорэм тыгужъуагъэу тынэсыгъ. Тхьаматэр къытпаплъэу щытыгъ. Тызынэсым, тІыгъхэр тигъэгъэтІылъи, километрипші эу къэткіугъэр римыгъэкъоу, стадионыр къытигъэчъыхьэгъагъ. Сщыгъупшэрэп.

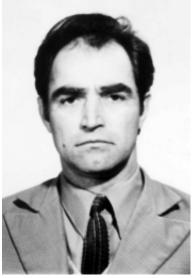
Корр.: КІымафэрэ тыдэ шъуисыщтыгъа?

Общежитие яlагъэба? О уятэ колхоз тхьамэтагъ, а къиныгьом ущиухъумагъэу къычlэкlын.

Гъ.Ш.: Тэрэз зыфапіорэр. Сэ Мыгу Хьамедэ дэжь сисыгъ сырякІалэм фэдэу. Адырэ чылагъохэм къарыкІыхэрэм ашышхэр Джэджэхьаблэ дэсыгъэ янэІосэ унагъохэм арысыгъэх. Тхьаегъэпсэух джэджэхьаблэхэр, зи алъэк къагъэнагъэп, къытфэдэгъугъэх. Зэоуж ыкІи гъэблэшхо ужыгъэми, зи къызтырагъэнагъэп. Ау къинышхо зылъэгъущтыгъэхэр общежитием исыгъэхэр ары. Джэхашъо илъыгьэп, къагьэфабэщтыгьэп. Ащ исыгьэ кlалэхэм янахьыбэр сэкъат ихъухьэгъагъэх, бэгъашІи хъугъэхэп.

Гурыт еджапіэр къызеухым Пшызэ мэкъумэщ институтым кіогъагъэ, ау аштагъэп. Нэужым дзэм къулыкъу къыщихьынэу ащэ. Къулыкъур зыщихьынэу инасып къыхьыгъэр «Саратовскэ полигон» зыфаюу тигъунэгъу Псыфэбэ районым итыр ары. Кіэлэ къопціэ чаныр псынкізу командирхэм агурыіуагъ. Дзэ частым икомсоргэу хадзыгъ, кабинет иізу щытыгъ. Ащ партием щаштэгъахэу 1958-рэ илъэсым къэкюжьыгъ.

Ащ лъыпытэу Адыгэ кlэлэегъэджэ институтым тхылъхэр ритыгъэх. Ау джыри пхырыкlы-

гъэп. Арыти, ышнахьыжъэу Юсыф Іоф зыщишІэщтыгьэ дубзаводым рабочэ къызэрыкІоу Іухьагъ. Токарым гуахьи, иІэпэІэсэныгъэкІэ яплІэнэрэ разрядым нэсыгъ. КІэлэ хъупхъэу зипшъэрылъхэр дэгъоу зыгъэцакІзу, общественнэ ІофшІэнхэм чанэу ахэлэжьэныр зикІасэр дубзаводым, чырбыщ заводым, ДОК-м ядружинэ отряд итхьаматэу агъэнафэ.

Джаущтэу, ІофшІэгъэ дэгъухэри иІэхэу, дэгьоуи зызыгьэхьазырыгъэр 1959-рэ илъэсым кІэлэегъэджэ институтым ифилфак чІэхьагь. Дэгьоу щеджагь, кІэлэегъаджэхэми, ныбджэгъубэу щыриІэ хъугьэхэми льытэныгъэ къыфашІэу щытыгъ. Пэнэшъу Руслъан институтым икомсомол организацие исекретарэу, ежь профкомым итхьаматэу зы кабинет щызэдэлэжьагъэх. ЯкІэлэегъаджэщтыгъэу Степан Николаевич Малых парторганизацием исекретарэу зэрэщытыгьэр, ар къызэрэфэдэгъущтыгъэр, икlалэм фэдэу ынаІэ къызэрэтетыгъэр щыгъупшэрэп. Гуфэбэныгъэ хэльэу ягугъу къешІы зыдеджагъэхэу филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу ЩэшІэ Казбек, шІу умыльэгьун умыльэкІынэу щытыгъэ цІыф шъабэу, усакІоу Бэгь Нурбый, мэхьанэ иІэу тхэщтыгъэ Теуцожь Хьабибэ, «Адыгэ макъэм» иредактор игуадзэщтыгьэу БрантІэ Казбек.

— Институтыр къэтыухы зэхъум, ЩэшІэ Казбекрэ сэрырэ къэралыгъо ушэтынхэр тфы закІэкІэ тэтыти, ащ къысиІогъагъэр сщыгъупшэрэп. «Шумаф, тегъэгугъури адырэ къэнагъэ-хэри тфыкlэ тэгъэтыхи, диплом плъыжьхэр къэтхьынхэшъ, етlанэ тапэ едгъэхъущт». Ау сэ ащ фэдэ амал сиlагъэп. Сятэрэ сянэрэ жъы хъугъагъэх, язэкъуагъ, чылэм къэзгъэзэжьын, сыщылэжьэн фэягъэ.

1964-рэ илъэсым институтыр дэгъоу къызэриухыгъэ дипломыр ыІыгъэу районым гъэсэныгъэмкІэ игъэІорышІапІэ зэкІом (Тэхъутэмыкъуае ар дэтыгь), Къунчыкъохьэблэ гурыт имыкъурэ еджапІэм директорэу Іутыгъэр ІокІыжьыти, ащ ычІыпІэ Гъыщ Шумафэ къагъакІуи шышъхьэІум и 15-м ІофшІэныр ригъэжьагъ. А лъэхъаным ащ кіэлэеджакіоу чІэсыгьэр щыгьупшэрэп — нэбгыри 148-рэ. Пэщэ ныбжыкІэм ІэпыІэгъушІоу иІагъэр, упчІэжьэгъу ышІыщтыгъэу зыцІэ къыриlорэр, гъэзетымкlи «тхьауегъэпсэу» зэриІожьырэр непи кІэлэегъэджэ колледжым щылэжьэрэ Пэнэшъу Саудэт. Къыкъоуцогъагъэх, ІэпыІэгъуи къыфэхъугъагъэх ІэпэІэсэныгъэшхо зиІэгъэ кІэлэегъаджэхэу Пэнэшъухэу Гощсэхъуи, Рамзини, Нини, Къуекъо Сахьиди, нэмыкіхэри. Іофым кіэщакіо фэхъуи, ищыкІэгъэ тхылъхэри зэригъафэхи зипэщэ еджапІэр гурыт еджапІэ аригъэшІыжьын ылъэкІыгъ.

1970-рэ илъэсым ягъунэгъу къутырэу Городскоим дэт еджапІэм директорэу агъакІошъ, илъэс 15 Іоф къыщешІэ. Нэбгырэ 56-рэ ащ щеджэщтыгъ. 1985-рэ илъэсым Къунчыкъохьаблэ еджэп ак Іэр щагъэпсын фае зэхъум, ар зыпшъэ ифэщт Гъыщ Шумафэр етІани мыщ къащэжьы. ЕджэпІакІэр 1992-рэ илъэсым къызэІуарегъэхы. Джаущтэу илъэс 35-рэ фэдизрэ еджэпІитІумэ ядиректорыгьэу, егъэджэн-піуныгъэмкіэ Іофшіэгъэшхохэр иІэхэу, щытхъушхо пылъэу идахэ аlозэ пенсием агъэкІотэжьы.

— Рэмэзан, зы мафи кlэлэегъэджэ къызэрыкloy loф сшlэнэу хъугъэп, — elo Шумафэ. — Ау ар дэгъоп. Апэ ары зэребгъэжьэн фаер. Джащ фэд, упэщэныри псынкlагъоп. Къиныгъо чlыпlабэхэр къызэтынэкlыгъ. Тыкlэлагъэти, зэпытчыгъэх. Газыр щыlагъэп. Гъэстыныпхъэу бжыхьэ-кlымэфэ мэзихым еджапlэхэр зэрэдгъэфэбэщтыр къушъхьэ мэзхэм къахэтщыщтыгъ... Ау сыд къин

слъэгъугъэми, Іоф зэрэсшіагъэм сырыкІэгъожьырэп. КІалэу едгьэджагьэхэр цыфышу хьугьэх, ящытхъу арагъаю. Ахэр врачых, псэолъэшІых, профессорых, кІэлэегъаджэх, ІэнэтІэшхохэм аlутых. Тикъоджэдэсхэр арэгушхох, тиеджапІэ къэзыухыгьэ шІэныгьэлэжьхэу Москва, Краснодар, Мыекъуапэ ащылажьэхэрэм — Къэзанэхэу Хьамзэт, ЗекІошыу, Пэнэшъухэу Уцужьыкъу, Аскэр, Шъоджэ Асыет, Тхыгъо МулиІэт, Къуекъо Асфар, Иуаныкъо Адам, нэмыкІхэри. Ахэр чылэм къэкІуагъэхэу, нэгушіоу къызытпэгьокіыхэкіэ, тигумэкІи тщагъэгъупшэ.

Гъыщ Шумафэ иунагъуи дахэ. Ишъхьэгъусэу ХъансаІи илъэс 50-рэ ищытхъу аригъа озэ к Іэлэегъэджэ сэнэхьатым рылэжьагъ, хьисапыр аригъэхьыгъ. Ригъэджэгъэ нэбгырэ пчъагъэхэм а сэнэхьатыр шІу аригъэлъэгъун ылъэкІыгъ. Тэри мызэу, мытюу районым иматематик анахь дэгъухэм ахальытэзэ ыцІэ къыраІоу зэхэтхыгъ. Сэри Гъыщ Шумафэ сыдеджагъэми, бэрэ сахахьэу щытэпти, ХъансаІэ зыфэдэм сыщыгьозагьэп. Ау джы тхыгьэр къэзгъэхьазырынэу ядэжь сызехьэм, бысымгощэ шъыпкъэу зэрэщытыр лъэныкъо пстэумкІи нафэ къысфэхъугъ.

Зэшъхьэгъусэхэм лъфыгъищ зэдапlугъ, дэгъоу рагъэджагъэх. Фатимэ Джэджэхьаблэкlэ Лъащэкъомэ яныс, янэ-ятэхэм ясэнэхьат рэлажьэ, Къунчыкъохьэблэ еджапlэм Іоф щешlэ. Сусанэ Мыекъуапэ дэт кlэлэцlыкly Іыгъыпlэу N 28-м ипащ. Аслъанбый Мыекъуапэ шэпсэу.

Ящагу зэрэкъабзэм имызакъоу, нэхъойи дэлъ. Ащ щагубзыоу дэтлъэгъуагъэм ибагъэ зы фермэ ціыкіу-шъокіу щаіыгъырэм къыщигъэкІэнэп. Тхьачэт джэдэшхохэу къезэрэфэкіыхэрэр пшіы пчъагъэх. Ахэм чэтышхохэу акІэкІэпхъагъэри ахэм анахь макІэп. Гъыщ Шумафэ къызэриІуагъэмкІэ, яхати дэгъоу алэжьы, адыгэхэм къагъэкІырэр зэкІэ яхатэ щагъэбагъо, якІалэхэми адеlэх. Чъыг дэгъухэри иlэх. Ежь къызэриІуагъэмкІэ, ахэр 36-рэ мэхъух, Шумафэ игуапэу адэлажьэ.

Псауныгъэ иlэу илъэсыбэрэ джыри Шумафэ къытхэтынэу тыфэлъаlo.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Ны мылъкум къыхэхъощт

2015-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м къншыублагьэу ны (унэгьо) мылькум кънхэхьуагъ ыкlи сомэ 453 026-рэ мэхъу.

Ар 2014-рэ илъэсым зыфэдизыгъэм сомэ мин 23,6-кlэ нахьыб. Урысые Федерацием Пенсиехэмкlэ ифонд 2015-рэ илъэсымкlэ ибюджет ны (унэгъо) мылъкум пэlухьанэу сомэ миллиард 344,5-рэ къыщыдэлъытагъ. Ар зэрэбгъэфедэн плъэкlыщтэу хэбзэгъэуцугъэм къыгъэнафэхэрэм зэхъокlыныгъэ афэхъугъэп.

Ны (унэгъо) мылъкум исертификат Адыгэ Республикэм щыпсэурэ унэгъо 20155-мэ аратыгъах, ащ щыщэу сертификат 2389-р чыпіэ къутамэхэр ары зытыгъэхэр.

Ны (унэгъо) мылъкур нахьыбэмэ зэрагъэфедэрэр япсэу-

пІэхэр нахьышІу шІыгьэныр ары. Унэгьо мин 12,3-мэ а мылькум ишІуагьэкІэ япсэукІэ амалхэр нахьышІу хъугьэх. Ахэм ащыщэу унэгьо мини 6,2-рэ фэдизмэ псэупІэ зэрагьэгьотыным фэшІ ахъщэ чІыфэу банкым къыІахыгьэр зэрэпсаоу е ащ иІахь атыжьын альэкІыгь, мини 6,1-м банкым чІыфэ къыІамыхэу унэхэр ащэфыгьэх, е агьэкІэжьыгьэх, е ашІыгьэх.

Адыгэ Республикэм щыпсэоу ны (унэгъо) мылъкур къызэратынэу щытхэм япроцент 40-м ар зэрэпсаоу къызфигъэфедагъэх.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэрэдильытэрэмкіэ, ны (унэгъо) мылъ-

кур къызыфыуатыщтыр сабыеу 2016-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ и эт-м нэс кьэхьурэр ары. Ау сертификатыр ыкІи ащ къыкІэкІощт ахъщэр къа-Іыпхыжьын зыщыплъэкіыщтым ащ фэдэ пІэлъэ гъэнэфагъэ иІэп. Арышъ, а мылъкум илъэс къэс зэрэхахъорэр къыдалъытэзэ, сертификатыр зиІэхэр ащ игъэфедэн дэмыгуІэхэмэ нахьышІу. ГущыІэм пае, 2007-рэ илъэсым, программэр агъэцакІэу заублэм, ны (унэгъо) мылъкур сомэ мин 250-рэ хъущтыгъэмэ, 2014-м — сомэ мин 429,4-м нэсыгъ, ар зырагъэжьакІэм къатыштыгъэм фэди 1,7-кІэ нахьыб.

М. К. ХЬАЦІЫКІУ. УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд АР-мкіэ и Къутамэ социальнэ тынхэмкіэ иотдел ипаш.

ІофшІэныр

Пчъагъэр шэпхъэшlум лъыlэсыгъ

Адыгэ Республикэм цІыфхэм ІофшІэн ягьэгьотыгьэнымкІэ икъэралыгъо къулыкъу тхьамафэ къэс зэфэхьысыжьэу ышІыхэрэм къызэрагьэльагьорэмкіэ, ціыфхэм Іофшіэн ягьэгьотыгьэнымкІэ 2008-рэ илъэсхэм адэжь республикэр къиныгъоу зыхэтыгьэхэм къахэкіыжьыгь ыкіи пчъагьэхэр шэпхьэшіухэм арыуцожьыгъэх пюми хъущт. 2014-рэ илъэсым иаужырэ тхьамэфитіу Іофшіэн зимыіэхэм, вакансиехэм яхьыліэгъэ зэфэхьысыжьхэу ышІыгьэхэм къызэрагьэлъэгьуагьэмкІэ, Адыгеим Іоф зышіэн зылъэкіыщтэу исхэм Іофшіэн зимыіэу ахэтхэм (ІофшІэн зимыІэу официальнэу атхыгъэхэм) лъэгапІэу щыриІэр процент 1.2-м нэсэу къеlыхыжьыгъ. Тапэрэ илъэсхэм а пчъагъэр зыщыпліым нэсэу къызэрэхэкіыщтыгъэр къызыдэплъытэкіэ, мы Іофымкіэ пэрытныгъэр зыіыгъ субъектхэм ясатыр тиреспубликэ хэуцуагъ пюми хъущт. Шъыпкъэ, къиныгъо зэфэшъхьафхэм апкъ къикізу Іофшіапізхэр піэльэ гьэнэфагьэкіэ къэуцухэу ыкіи лэжьапкіэ ямыіэу щагьэсыхэу джыри къыхэкІы, ау продукциеу къыдагъэкІырэм ыкІи фэlо-фашlэу ціыфхэм афагъэцакіэхэрэм къакіэупчіэхэу зэриублэжьырэм тегъэпсыкІыгъэу, а къиныгъори игъорыгъозэ дагъэзыжьыным ущыгугъын плъэкІыщт.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

риІуагьэр. Ащ къэралыгьо пащэхэр, космонавтхэр, врачхэр, артистхэр къыфакІощтыгъэх, къариІохэрэм мэхьанэшхо ратыщтыгъ, ахэр нахьыбэм къадэхъугъэх.

2012-рэ илъэсым КъокІыпІэ Благъэм зао къыщежьэнэу къыІогъагъ. Аужырэ илъэсхэм Ливием, Сирием, Мысыр, Иран къарытэджэгъэгъэ зэгурымыІоныгьэ-зэпэуцужьыныгъэхэу цІыф жъугъэхэр зыхэщагъэ хъугъэхэр ящэнэрэ дунэе заом нэмысыгъагъэхэми, ащ ищынагъо щыІагъ. ЦІыфхэм къиныбэ алъэгъугъ, хэ-

къыхэхъухьэх, цІыфыбэмэ агъэшІагьох. Ащ ытхыгьагь 2015-рэ илъэсым чІыпІабэмэ ащыогъунэу. Псырэ шхынхэмрэ зыфимыкъурэ цІыфхэр темыр лъэныкъом кощыщтых, Урысыеми бэмэ зыкъыфагъэзэщт.

Тыркуемрэ Иранрэ (е Израильрэ) зэпэуцущтых, зэмызэгъыныгъэу азыфагу къыдэхьащтым зао къикІын ылъэкІыщт. Ахэр Урысыем зэригьэшІужьыщтых.

Чыристан диныр зылэжьыхэрэмрэ быслъымэнхэмрэ зэфилъыщтых, зэщыхьащтых ыкІи зэфэгубжыщтых, ахэр зыгъэlэсэжьыщтхэр Китаир ары. Ащ итетыгьо хэхьощт, къэралыгьохэм уасэ къыфашіэу, изекіуаНэбгырэ пэпчъ къыдиштэщт цІыфхэм алъыхъущт, гъашІэм уасэ зыфэпшІынэу хэлъ зекІуакІэхэм къафагъэзэжьэу рагъэжьэщт. Унагьор, ныр, цІыфыгьэр, лъэпкъыр, хэгьэгур, патриотизмэр зэращыгъупшагъэхэр къагурыІуагъэу ядунэееплъыкІэ зызэблихъоу ригъэжьэщт.

Анахьэу къыхагъэщыхэрэр

НэмыкІ экстрасенсхэм, цІыфэу плъэхэрэм, къэхъущтыр къэзышІэхэрэм илъэсыкІэу къихьагъэм фэгъэхьыгъэу тихэгъэгу щыхъунэу къаlохэрэр зэфэпхьысыжьхэмэ, лэжьыгъэхэр бэгьощтых, зыфэдэ джыралыгьо зэтегьэпсыхьагьэу, зэрэдунаеу уасэ къыщыфашІэу хъущт. 2015-рэ илъэсым ракыр зэрагъэхъужьын уц Іэзэгъу къаугупшысышт.

Украинэр, долларыр, уасэхэр

Урысыемрэ Америкэмрэ язэфыщытыкІэхэр дэгъущтыхэп. Къэралыгъуитфэу зэгохьащтхэм щынагъо яІэщт, ахэр зэкІэ СССР-м хахьэщтыгъэ хэгъэгухэм ащыщых.

Гъэстыныпхъэхэр къэлъэпІэщтых, уасэхэр фэдищкІэ нахьыбэ хъущтых, ащ къыхэкІэу Урысыемрэ Саудовскэ Арави-

Илъэсыкlэм хъяр

къытферэхь

илъэсыкІэу къихьэрэм етэпхых. Хэти зыфаехэр къыдэхъухэ шІоигъу; ныбжьыкІэхэр сабый къафэхъущтмэ, бизнесменхэр ямылъку хэхъощтмэ, псэупіэ зимыіэм илъэсэу къихьэрэм зэригьэгьотыщтмэ, нэмык Іофыгъохэми цІыфхэр ягупшысэх.

ТигухэлъышІухэр сыдигъокІи

ГукІэ тызнэсхэрэр нэрыльэгъу тфэхъущтха? Ар зэпхыгъэр илъэсыр зэрэкІощт шІыкІэр ары. Унагъом изакъоп, зэрэдунаеу щы--ыалк медехеІшыш-едуах мехеспиноспионыт ет спит

къарыкІощтыри.

Лъэхъан псынкlагъоп непэ зэпытчырэри. Темыжэгъахэу къэралыгъошхохэм язэфыщытыкІэхэр къызэІыхьагъэх, анахь лъэрыхьэ хъущтым еусэх ыкІи фэбанэх. Урысыер афэухырэп, ау къыщэщынэх. АлъэкІыщтыр арыти, санкциехэр къытфагъэуцугъэх, тиэкономикэ зэщыкъуагъэ, тиахъщэ уасэу иІэр хэпшІыкІэу къеохыгь. Ахъщэ гъэтІылъыгъэ зи-Іэхэр гузэжъогъоу щэфагьэх. Тучан мэкlайхэр къа-

унэкІыгъэх. Ахэм гупшысэ гомы ухэр шъхьэм къырагъахьэх.

Сыда тапэкІэ къэтыр? ТищыІэкІэ-псэукІэ къеІыхыщта, зэхъокІыныгъэ инхэр тапэ илъыха?

КъытэхъулІэщтыр зышІэрэр ТыкъэзгъэшІыгъэ закъор ары. Ау щыІэх ыкІи щыІагъэх цІыф зырызхэр шІэныгьэ хьалэмэтхэр яІэхэу, лІэшІэгъухэм апхырыплъыхэзэ, къэхъущт-къэшІэщтыхэр къаlохэу. Ахэм 2015-рэ илъэсыкІэу къихьагъэм къырајуалјэхэрэр зэдгъэшјагъэх.

«ылъэгъугъэхэр»

Болгарием щыпсэугьэ бзыльфыгъэ хьафизэу къэхъугъагъэм цІыф къызэрыкІохэм язакъоп апэкіэ къикіыщтыр къызэ-

бэ — ахэр зэкіэ зэо папкіэх. 2015-рэ илъэсым фэгъэ-

гъэгухэм чІэнагъэу ашІыгъэр

хьыгъэу Вангэ ылъэгъугъэхэм ащыщ зао къемыжьэным пае анахьэу гумэкІыщтыр ыкІи ащ

пэуцущтыр «урыс пачъыхьэр» арэу зэрэщытыр. Урысыем итетыгъо хэхъощтэу, нэмыкі къэралыгъо лъэшхэм япсэукІэ къеlыхыщтэу псэузэ къыlогъагъ.

«Балкан хыкъумэм щыпсэурэ лъэпкъхэр зэкъоуцощтых, ахэм Сербиер пащэ афэхъущт. Италием, Великобританием, Индонезием, Японием псышхохэр ащызекІощтых, цІыфыбэ кощынэу хъущт. Азием ит хэгъэгухэм ащыщ ядернэ ІашэкІэ къыгъэщынэхэу ригъэжьэщт».

Нострадамуси чыжьэў пльагьэ

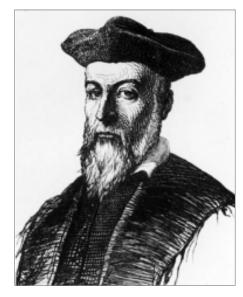
ЦІыф Іушэу, ыпэкІэ къэхъущтыр къэзышІэщтыгъэ Мишель Нострадамус зыпсэугьэ лъэхъаным ліэшіэгъу пчъагъэ текіыгъ, ау къытфыщинэгъэ къэбархэр гъэшІэгъоных, ахэр гъашІэм кіэхэр агъэлъапіэу хъущт.

Генетикэм хэхъоныгъэ инхэр ышІыщтых. ЦІыфым иорганхэр искусственнэу ашІыхэу рагъэжьэщт. Европэм ихэгъэгухэм ащыщ революцием зыфигъэхьазырыщт, ау къыдэхъущтэп. Ар зыгу къэкІыгъэхэмрэ кІэщакІо фэхъугъэхэмрэ аукІыщтых, революцием «голодный бунткіэ» еджэщтых. Глобэ

инэплъэгъу къыридзагъэр

Тэ тилъэхъан щыпсэурэ астролог ціэрыіоу Павел Глобэ къихьэгъэ илъэсым зао къэхъунэу къыІорэп, ау ащ ищынагьо щыІэщт. Къэралыгьохэм ащыщхэр зэбгырызыщтых, нэмыкІхэр зэкъоуцощтых.

Экстрасенсэу Александр Литвин къызэриІорэмкІэ, къымылэжьыгъэу ыкІи имыфэшъуашэу закъыхэзгъэщыхэрэм яуахътэ текІыщт. ПцІыусхэр, шхакІохэр, ІэнатІэр зыгъэфедэхэрэр къычІэщыщтых. ЦІыфхэр нахь зэкъоуцощтых.

нэс къэмыхъугъэу коцыр бэу аугьоижьыщт. ШІэныгъэхэмрэ медицинэмрэ зыкъаІэтыщт. Къэралыгъор пытэщт, Іашэу, мылъкоу иІэми ахэхъощт. Непэ Урысыем ыІорэр «зэхахырэп», ау США-р япащэу къытпэуцужьырэ къэралыгьохэр кІэгьожьыщтых. Санкциеу къыфашІыгъэхэм джыри къахагъэхъощт. Ар пэублэ фэхъунышъ, Урысыем иэкономикэ хэхъоныгъэ инхэр ышІыщтых. Евросоюзым ычІыпІэ Евроазийскэ альянс Урысыер ипащэу щыІэ хъущт.

> США-м илъэкІ къеІыхыщт, непэ ыгъэдэІорэ къэралыгъохэр илъэсым ыкІэм нэс гокіыжьыштых ыкіи къедэІужьыщтхэп. Хэгьэгу зэфэшъхьафхэм арыс цІыфыбэ, Депардье фэдэу, Урысыем щыпсэунхэу къэкІожьыщтых.

> Урысыем Китаимрэ Индиемрэ къыкъоуцощтых, Къыблэ лъэныкъом лъэш щыхъущтых. Ащ США-р къызэтыригъэуцощт, Советскэ Союзым хахьэщтыгьэ къэралыгъохэм ячІыналъэхэм арыс цІыфхэр зэщихъонхэм ыкІи ыгъэблынхэм тенэцІыхьэжьыщтэп.

Къиныгъо пстэури зэпичынышъ, Урысыер къэемрэ лъэlукІэ закъыфагъэзэщт.

Урысыем къэралыгъо зэфэшъхьафхэу зэпэуцужьыным дихьыхыхэрэр зэфищэжьыщтых. Итетыгьо инэу зиІэтыщт. Культурэм ылъэныкъокІэ хэхъоныгъэшІухэр ышІыщтых. Киноискусствэм, театрэм заушъомбгъущт, къэралыгъом лъэпкъ идеологиер «къыщыущыжьыщт».

Тигъунэгъу Украинэу илъэс пчъагъэхэм тиныбджэгъугъэм джыри гупсэфыгьо илъыщтэп, граждан заор щызэпыущтэп. ЦІыфхэр шхыныгъуи, гъэстыныпхъи, мылъкуи ащыкІэщтых.

Дунаим щызекІорэ ахъщэхэр зэнэкъокъущтых. Еврэм ыуасэ зэрэиныщт, ау долларыр къеlыхыжьыщт, тапэкlэ зэрэщытыгъэу ащ ыуасэ сомэ 33 — 35-м къэсыжьыщт. Сомэр къэлъэпІэщт, ыуасэ хэхъощт, 2020-рэ илъэсым нэс еврэм рагъапшэу хъущт.

Непэ гумэкІыгьохэр зэпытэчыхэми, илъэсыкІэм къыздихьыщт хъугъэ-шlагъэхэу плъакІохэмрэ экстрасенсхэмрэ къагъэнэфагъэхэм мамырныгъэр къызэтенэнэу гугъапІэ къаты. Ахэм яшъыпкъапІэ уахътэм къыгъэлъэгъошт.

> Зыгъэхьазырыгъэр ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Псэолъакіэр къызэіуахыгъ

нодар краим щыІэм ипресс-къулыкъу къызэритырэмкІэ, почтэм иотделе-

Урысыем и Почтэ икъутамэу Крас- мэу Краснэм тет. Мыщ къуаджэхэу Джэджэхьаблэрэ Тэуехьаблэрэ ащыпсэурэ ціыфхэм яфэіо-фашіэхэр щаниеу къуаджэу Джэджэхьаблэ щагъэ- гъэцэкІэнхэ алъэкІыщт. ПсэолъакІэм псыгъэр тыгъэгъазэм и 26-м мэфэк! ишІын пэlухьэгъэ мылъкур Урысыем шіыкіэм тетэу къызэіуахыгъ. Ар ура- и Почтэ къытіупщыгъ. УФ-м и Къэ-

ралыгьо Думэ идепутатэу Натхьо Разыети мыщ ишІынкІэ ІэпыІэгъу къафэхъугъ.

ЫпэкІэ почтэр зычІэтыгьэ унэр жъы дэдагъ. Ащ къыхэкІэу псэолъакІэ ашІынэу рахъухьагъ. Джы къагъэуцугъэ почтэр аужырэ шапхъэхэм адиштэу гъэпсыгъэ. ПсэолъакІэр ашІыфэ къоджэдэсхэм япочтэ фэlo-фашlэхэр гъунэгъу унэм щагъэцэкІагъэх.

Джэджэхьаблэ псэолъакІзу щашІыгъэм урамыр егъэдахэ. Ащ цІыфхэм яфэlо-фашlэхэр псынкlэу ыкlи гупсэфэу щагъэцэкІэнхэ алъэкІы.

(Тикорр.).

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

ТекІоныгъитІу

«Магнитка» Магнитогорск — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 69:73.

Щылэ мазэм и 10-м Магнитогорскэ щызэдеш агъэх. «Динамо-МГТУ»: Лундако, Путимцев, Бажунаишвили — 13, Гапошин — 16, Хмара — 17, Милютин — **5**, Коротков — **7**, Еремин— **9**, Дудко — **4**. «Магнитка» — «Динамо-МГТУ» — 70:72. Щылэ мазэм и 11-м Магнитогорскэ щызэІукІагъэх. «Динамо-МГТУ»: Бажунаишвили — 12, Гапошин — 19, Хмара — 2, Милютин — 3, Коротков — 10, **Epe**мин — 10, Дудко — 16.

Мыекъуапэ ибаскетбол командэ итренер шъхьаІэу Андрей Синельниковым зэрилъытэрэмкІэ, тикомандэ финалым хэфэн ылъэкіыщт, ащ фэші апэрэ чіыпіиплІмэ ащыщ къыдихын фае.

Шылэ мазэм и 14 — 15-м

тибаскетболистхэр Челябинскэ щешІэщтых.

Зэтэгъапшэх

- 1. «Динамо» Челябинск —
- 2. «Строитель» Энгельс 36

- 3. «Динамо-МГТУ» 32
- «Рускон» Саранск 32
- «Чебоксарские Ястребы»
- 6. «Самара-2» Самара 28 «Муссон» Севастополь —
- 8. «Старый Соболь»
- **Н. Тагил** 24
- 9. «Тегас» Динской район
- 10. «Магнитка» Магнитогорск

Адыгеим икомандэ щылэ мазэм и 30 — 31-м Мыекъуапэ шешІэшт.

КІЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

Ос хъотыр пэрыохъоп

Мыекъуапэ футболымкІэ икІымэфэ зэІухыгъэ зэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу апшъэрэ купым хэтхэм ешІэгъу зырыз къафэнагъ. ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхын зылъэкІыщтхэр пэшІорыгъэшъэу къэнэфагъэхэми, чІыпІэу афагъэшъошэщтыр къэшІэгъуаеу щыт. УпчІэмэ яджэуапхэр щылэ мазэм и 18-м къэнэфэщтых.

ЯтІонэрэ, ящэнэрэ купхэм ащешІэхэрэм якІэух зэІукІэгъухэр гъэшІэгъонэу кІоштых.

Щылэ мазэм и 4-м, и 7-м, гъогогъуитю хъагъэм Іэгуаор рии 11-м ешІэгьоу щыІагьэхэм язэфэхьысыжьхэм къахэдгъэщырэр апэ итхэм язэlукlэгъухэр футболым ишэпхъэ лъагэмэ зэрадиштэщтыгъэхэр ары. «Мыекъуапэ» — «Картонтара» — 5:0. Ащ тшІогьэшІэгьонэу хэтльэгьуагъэр Николай Бояринцевым зым зыр нахь дэхэжьэу гьогогъуи 4 къэлапчъэм Іэгуаор зэрэдидзагъэр ары.

«Урожаир» «ЧІыгушъхьэм» 2:1-у текІуагъ. Сергей Мирошниченкэмрэ Такълый Руслъанрэ зырызэ «ЧІыгушъхьэм» икъэлапчъэ Іэгуаор дадзагъ. Датхъужъ Адам ешІэгъур зыщаухыщтым пенальтикІэ пчъагъэр 2:1 ышІыгь. «Ошъутенэр» «Урожаим» ыкІи «Мыекъуапэм» 1:0-у атекІуагъ. «Ошъутенэм» _ифутболистэу Мэзлэукъо Арсен

ЕшІэгъухэр

Щылэ мазэм и 11-м зэlукlэгъухэр зэраухыгъэхэр.

«Университет» — «Картонтара» — 1:1, «Мыекъуапэ» -«Ошъутен» — 0:1, «Щагъдый» — «Урожай» — 0:1, СДЮСШОР — «Юность» — 4:0.

Краснодар, Новороссийскэ. Ставрополь, Мыекъуапэ, Владикавказ, Сыбыр, нэмыкІхэм яфутболистхэр кІымэфэ зэнэкъокъум хэлажьэх. А. Байрыевыр, С. Меланченкэр, С. Мирошниченкэр, А. Гъонэжьыкъор, А. Датхъужъыр, И. Жегулиныр, М. Мыкъор, нэмыкіхэри яіэпэіэсэныгъэкіэ къахэщых. «Урожаир» «Щагъдыим» зэрэтекІуагъэм ишІуагъэкІэ медальхэм афэбэнэн ылъэкІыщт.

Р. Такълыир ыпэкІэ зелъым, С. Мирошниченкэм Іэгуаор къызыІэкІигъэхьагъ, къэлапчъэм лъэшэу дауи, пчъагъэр 1:0 хъугъэ. «Мыекъуапэр» «Ошъутенэм» дэгьоу дешіагь, къэлапчьэм благъэу бэрэ екlугъ, ау хъагъэм Іэгуаор ридзэнэу инасып къыхьыгъэп.

ЧІыпІэхэр

- 1. «Ошъутен» 18
- «Урожай» 18
- «Щагъдый» 18
- «ЧІыгушъхь» 15
- «Мыекъуапэ» 9 СДЮСШОР — 4
- «Юность» 3
- 8. «Картонтара» 2
- 9. «Университет» 1. Щылэ мазэм и 7-м лъэшэу къызэресыгъэм фэшІ стадионэу

«Юностым» футбол ущешІэныр хьыльэу щытыгь. Футболистхэр, спортыр зикіасэхэр ешіапіэм осыр ихыгъэным чанэу хэлэжьагъэх. ЗэхэщакІохэр спортсменхэм афэразэх. Судьяхэу Сергей Двойниковым, Шэуджэн Хьасанбый, Вадим Манашировым, Андрей Бородиным, нэмыкІхэм зэ-ІукІэгъухэр зэращэх.

ЯтІонэрэ купэу «A»-p

- 1. «Спортмастер» 20
- 2. «Делотехника» 18

- 3. «Ошъутен-2» 17
- 4. «Инфора» 12 5. «Джокер» 9
- 6. «Улап» 8
- 7. «Герта» 7
- 8. УВД 4 9. ЮРГТУ 2.

Купэу «Б»-р

- 1. «Кавказ» 19 2. «Зарем» — 15

- 3. «Динамо» 13 4. «Роверс» 11 5. «Фыщт» 11
- 6. СОЦ «Мыекъуапэ» 10
- 7. «Звезда» 10
- 8. «Спортмастер-2» 9 9. «Газпром» — 0.

КІзух ешізгъухэр

<u>18.01</u>

- СДЮСШОР «Университет» «Чыгушъхь» — «Картонтара»
- «Ошъутен» «Юность»
- «Урожай» «Мыекъуапэ».

«ЧІыгушъхьэм» аужырэ зэІукІэгъухэм текІоныгъэр къащихьыгъэп. Чемпион хъун ылъэкІыщтэу мехтшиьсты иметынтын мехтшетный имехтшины имехттины имех ащыщэп. «Щагъдыир» командэ дэгъу, кізух ешіэгъур ащи зэрэшІуахьыгъэм иІофхэр къыгьэхьылъагьэх. «Ошъутенэм» апэрэ чІыпІэр къыдихыщтэу тегъэгугъэ.

Щылэ мазэм и 18-м ешІэгъухэр сыхьатыр 10-м аублэщтых. Зэнэкъокъур стадионэу «Юностым» щыкощт. Зэхэщакохэм спортыр зикlасэхэр рагъэблагъэх.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмк Іэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр:

52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -ыqоІест сІпыІн шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4015 Индексхэр 52161 52162 Зак. 9

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьа Іэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НэпшІэкъуй **3ayp**